

**UNIVERSITATEA PEDAGOCIA DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU
FACULTATEA PSIHLOGIE ȘI PSIHOPEDAGOGIE SPECIALĂ
CATEDRA ASISTENȚĂ SOCIALĂ**

Maria Vîrlan

Ghid metodic

**UTILIZAREA DATELOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL
ÎN ASISTENȚĂ SOCIALĂ**

Chișinău, 2023

Recenzenți:

Plămădeală Victoria, doctor în psihologie, lector universitar, șefa Catedrei de Asistență socială
Cojocarii Aurelia, doctor în psihologie, decana Facultății de Psihologie și Asistență socială,

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA
Vîrlan, Maria.

Utilizarea datelor în procesul decizional în asistență socială : Ghid metodic / Maria Vîrlan;
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău, Facultatea Psihologie și
Psihopedagogie Specială, Catedra Asistență Socială. – Chișinău : [S. n.], 2023 (CEP UPSC). – 66
p. : tab.

Referințe bibliogr. la sfârșitul temelor. – [100] ex.
ISBN 978-9975-46-801-5.
364(076)
V-66

© Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat
„Ion Creangă” din Chișinău, 2023

Tipar executat la Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”
din Chișinău, str. Ion Creangă, nr. 1, MD-2069

CUPRINS

ABREVIERI	4
INTRODUCERE	5
II. CURRICULUM-UL UNITĂȚII DE CURS UTILIZAREA DATELOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL ÎN ASISTENȚĂ SOCIALĂ.....	8
1.1. Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs.	8
1.2. Finalități de studii	9
1.3. Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs și seminar.	9
1.4. Conținutul orelor de curs. repere metodice și idei esențiale	10
1.5. Lucrul individual.....	36
1.6. Strategii de predare și învățare.....	39
1.7. Strategii de evaluare.....	44
III. CONȚINUTUL ORELOR DE SEMINAR. REPERE METODICE ȘI BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ	45
IV. CONȚINUTUL ORELOR DE LABORATOR	54
V. SUBIECTE PENTRU EVALUAREA FINALĂ.....	64
VI. TEMATICA ORIENTATIVĂ A TEZELOR DE LICENȚĂ	66

ABREVIERI

ANAS – Agenția națională de asistență socială

M&E – monitorizare și evaluare

STAS – structuri de asistență socială

MMPS – Ministerul Muncii și Protecției Sociale

IASRR - instituții de asistență socială și de reabilitare/recuperare

MEPS - subdiviziunea de monitorizare, evaluare și planificare strategică din cadrul STAS

OSC – organizații societăților comerciale

INTRODUCERE

Prezentarea unității de curs

Misiunea programului de studiu *Asistență socială* este profesionalizarea în domeniul asistenței sociale pentru a consolida solidaritatea inter- și intragenerațională, intervenind în favoarea persoanelor defavorizate, marginalizate sau cu risc de excluziune socială prin oferirea de sprijin pentru obținerea condițiilor unei vieți decente și prin susținerea dezvoltării propriilor capacități și competențe în vederea integrării sociale corespunzătoare. Misiunea, obiectivele și finalitățile programului de studii sunt racordate la strategiile naționale, realitățile și tendințele din domeniu.

Programul de studii are menirea de a pregăti viitorii asistenți sociali pentru: diagnosticarea problemelor sociale, relaționarea cu membrii comunității, intervenția în situații de risc, referirea către instanțele abilitate, sprijinul persoanelor în dificultate, reducerea dependenței sociale a acestora în acord cu cerințele vieții autosuficiente.

De la viitorii asistenți sociali se așteaptă să își consolideze capacitatea de monitorizare și evaluare pentru a consolida procesul decizional în obținerea rezultatelor mai bune pentru copii și alte categorii de beneficiari, prin utilizarea adecvată a datelor disponibile.

Monitorizarea și evaluarea sunt necesare pentru a verifica atingerea rezultatelor programelor și/sau serviciilor. În baza informației obținute din colectarea, analiza și evaluarea informației pe parcursul monitorizării și evaluării se oferă argumente pentru revederea și adaptarea strategiilor și respectiv ulterioara planificare a activităților.

Monitorizarea și evaluarea reprezintă modalitățile prin care pot fi urmărite progresele funcționării unui sistem, oferind informație despre procesul de implementare și realizările obținute. Prin acestea pot fi obținute concluzii pentru sistem, ce ar oferi argumente plauzibile pentru dezvoltarea și adaptarea ulterioară și continuă, motivând actorii implicați în procesul de implementare pentru a se perfecționa.

Monitorizarea și evaluarea pot fi făcute la *nivelul central* al politicilor și programelor în domeniu, *la nivel local* urmărind, de exemplu, modul în care se implementează politicile și programele la nivelul autorităților locale, respectiv cum sunt acordate serviciile în cadrul unui departament, la nivel de organizație, atât extern, cât și intern (autoevaluarea) și *la nivel individual*, atunci când se monitorizează serviciile oferite unei persoane în urma elaborării și implementării planului de îngrijire. În ultimul caz monitorizarea face parte din managementul de caz ca tehnică de lucru a oricărui manager de caz, indiferent de nivelul de servicii prestate.

Monitorizarea intervine la nivel de implementare, având ca elemente de bază: formularea unor indicatori pentru activități și rezultate imediate, colectarea datelor cu privire la resurse, activități și

rezultate imediate, raportarea sistematică referitoare la acordarea serviciilor și producerea efectelor, furnizarea informațiilor despre procesul administrativ, implementare și management.

Evaluarea se aplică mai mult la nivel de rezultate și privește impactul, beneficiile și schimbările petrecute în rândul participanților la program și societății în întregime ca rezultat al programului, serviciului.

Monitorizarea și evaluarea apelează la opinia grupurilor țintă, care este la fel de importantă ca și resursele financiare și umane, ca și contabilizarea și responsabilizarea în cadrul unui sistem.

Specialiști din domeniul asistenței sociale trebuie să aibă formată cultura utilizării datelor în sistemul de asistență socială din Republica Moldova.

Unitatea de curs *Utilizarea datelor în procesul decizional în asistență socială* din Programul de studii Asistență socială are menirea consolidării capacităților studenților de a colecta, analiza și utiliza mai bine datele pentru a genera un impact pozitiv asupra copiilor și altor categorii de beneficiari aflați în situații de dificultate. Scopul principal al unității de curs este formarea specialiștilor din sistemul de asistență socială conștienți și dotați cu cunoștințe și abilități pentru a lua decizii bazate pe dovezi.

Locul unității de curs în Planul de învățământ

Unitatea de curs *Utilizarea datelor în procesul decizional în asistență socială* se încadrează în categoria unităților de curs de orientare generală, care vizează domeniul de pregătire profesională, ale programului de studii superioare de licență, Ciclul I, domeniul general de studii 031 Științe sociale și comportamentale, domeniul de formare profesională 0319 Asistență socială. Are ca scop însușirea cunoștințelor, abilităților și competențelor de colectare, analiză și utilizare a datelor pentru a genera un impact pozitiv asupra beneficiarilor de servicii de asistență socială. Rezultatele învățării urmează a fi aplicate și dezvoltate în cadrul stagiilor de practică și în cadrul elaborării proiectului de licență. Este prevăzută pentru anul II, semestrul V la învățământ cu frecvență și la învățământ cu frecvență redusă.

Structura ghidului metodic.

Ghidul este structurat în cinci părți. Prima parte, *Introducere* este descrisă importanța, locul și statutul unității de curs. A doua parte vizează structura Curriculum-ului disciplinei axat competențele dezvoltate în cadrul unității de curs, finalitățile de studii, tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs și seminar, lucrul individual, strategii de predare și învățare și strategii de evaluare. În partea a treia se prezintă conținutul orelor de seminar, repere metodice și bibliografia recomandată pentru acest tip de ore. Cea de-a patra parte prezintă subiectele pentru evaluarea finală. Urmează tematica orientativă a tezelor de licență și bibliografia selectivă.

Scopul Ghidului și regulile de utilizare.

Ghidul metodic la unitatea de curs *Utilizarea datelor în procesul decizional în asistență socială* are ca finalitate creșterea eficienței procesului instructiv-educativ a viitorilor asistenți sociali.

Ghidul valorifică elementele de sprijin metodologic pentru formatorii din domeniul social care au responsabilități de pregătire a asistenților sociali pentru asigurarea calității planificării și fundamentării procesului decizional în domeniul serviciilor sociale: identificarea și analiza problemelor, stabilirea unei varietăți de soluții pentru rezolvarea problemelor, evaluarea efectelor posibile ale soluțiilor identificate, alegerea resurselor, planificarea implementării, monitorizarea și evaluarea, realizarea unei planificări strategice ca instrument de sprijin în planificarea și implementarea politicilor publice locale în domeniul serviciilor sociale.

Ghidul reflectă activitatea sistematică, organizată și dirijată privind desfășurarea procesului de predare-învățare cu finalități teoretice și aplicative în cadrul unității de curs *Utilizarea datelor în procesul decizional în asistență socială*.

II. CURRICULUM-UL UNITĂȚII DE CURS UTILIZAREA DATELOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL ÎN ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
G.03.O.018.	3	II	V	90	45	45

1.1. Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs.

Competențe cognitive: studentul va demonstra cunoașterea și înțelegerea responsabilităților de monitorizare și evaluare ale asistentului social, va ști atribuțiile autorităților în materie de evaluare și monitorizare, va ști procese, proceduri și instrumente de evaluare și monitorizare specifice elaborării și implementării documentelor de politici din domeniul asistenței sociale și diverselor servicii sociale aferente.

Competențe de învățare: se vor manifesta în capacitatea de a se documenta în vederea proiectării unui plan de monitorizare și evaluare; capacitatea de a face legătura dintre datele colectate și pașii de urmat ulterior (analiză, vizualizare, raportare, utilizare); în priceperea de a consulta sursele de specialitate și de a învăța din propriul demers educativ.

Competențe de aplicare: studentul va aplica cunoștințele specifice disciplinei în asigurarea calității datelor obținute în procesul de monitorizare și evaluare, în utilizarea datelor în procesul de dezvoltare a serviciilor sociale, identificarea și evidența copiilor în situație de risc; va aplica informația obținută din colectarea, analiza și evaluarea informației pe parcursul monitorizării și evaluării în scopul revederii activităților din planul individual de asistență a beneficiarului.

Competențe de analiză: se exprimă în deprinderea de a examina rolul monitorizării și evaluării pentru îmbunătățirea procesului de prestare a serviciilor sociale; în analiza schimbărilor produse în starea de vulnerabilitate a beneficiarilor de servicii sociale; în abilitatea de a respecta traseul care trebuie parcurs pentru a realiza cu succes evaluarea și monitorizarea serviciilor și politicilor publice în domeniul social.

Competențe de comunicare: se arată în capacitatea de a se exprima în limba maternă într-o manieră clară și precisă, oral și în scris, utilizând limbajul specific asistenței sociale și monitorizării și evaluării în diverse contexte socio-culturale și profesionale; în abilitățile de a informa autoritățile despre datele colectate și concluziile derivate din analiza acestora; în abilitățile de comunicare în echipă pentru planificarea strategică participativă la nivel de raion/municipiu; în capacitatea de a realiza convorbiri, expuneri, caracterizări de factură psihosocială și de a reacționa adecvat la solicitările exprimate în limbaj profesional.

Competențe la nivel de integrare: se probează prin capacitatea de a proiecta un design de evaluare; de a elabora un plan de individual de asistență corect din punct de vedere a standardelor existente; de a monitoriza un program sau implementarea unui plan de acțiuni în vederea îmbunătățirii rezultatelor.

1.2. Finalități de studii

La finele cursului studenții vor reuși:

- Să identifice rezultate majore din domeniul de asistență socială pentru a fi evaluate;
- Să formuleze indicatori care să permită măsurarea rezultatelor;
- Să utilizeze indicatori în procesul de monitorizare și evaluare în domeniul social;
- Să identifice metode adecvate de colectare a datelor necesare pentru indicatori;
- Să analizeze, vizualizeze și sistematizeze datele obținute și apoi să le raporteze;
- Să utilizeze strategii de asigurare a calității datelor în domeniul social.
- Să realizeze planificarea strategică și operațională bazându-se pe rezultatele obținute cu ajutorul instrumentelor de evaluare și monitorizare;
- Să participe la monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice în domeniul social;
- Să elaboreze planuri individuale de asistență a beneficiarilor incluși în servicii sociale, utilizând datele din evaluare;
- Să revizuiască planurile individuale de asistență a beneficiarilor incluși în servicii sociale în urma evaluărilor formative.

1.3. Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs și seminar.

Nr d/o	Unități de conținut	Nr total de ore	Ore de contact direct						Ore de lucrul individual	
			Curs		Seminar		Laborator		zi	f/r
			zi	f/r	zi	f/r	zi	f/r		
1.	Atribuțiile autorităților în materie de monitorizare și evaluare.	2	1							2
2.	Cererea și utilizarea datelor.	12	2	1	2	1	2	1	6	9
3.	Introducere în monitorizare și evaluare.	16	2	1	2	1	4	1	8	13
4.	Colectarea datelor pentru monitorizare și evaluare.	12	2	1	2	1	2	1	6	9

5.	Calitatea datelor.	12	2	1	2	1	2	1	6	9
6.	Indicatori utilizați în monitorizare și evaluare.	12	2		2	1	2	1	6	10
7.	Analiza datelor.	12			4	1	2	1	6	10
8.	Vizualizarea datelor pentru sprijinirea procesului decizional.	12			2		4	2	6	10
	TOTAL	90	11	4	16	6	18	8	45	72

1.4. Conținutul orelor de curs. repere metodice și idei esențiale

Tema 1. Atribuțiile autorităților în materie de evaluare și monitorizare.

Unități de conținut:

1. Rolurile și responsabilitățile de monitorizare și evaluare ale Agenției Naționale de Asistență Socială.
2. Rolurile și responsabilitățile de monitorizare și evaluare ale Structurilor teritoriale de asistență socială.
3. Arii de colaborare între Ministerul muncii și protecției sociale, ANAS, Structurile teritoriale de asistență socială, Asistentul social comunitar pe aspecte ce țin de monitorizare și evaluare.

Obiective de referință:

- Să cunoască responsabilitățile specifice de monitorizare și evaluare ale diferitor instituții;
- Să analizeze cadrul legal care reglementează activitatea acestor instituții și să identifice atribuții în materie de monitorizare și evaluare;
- Să cunoască domeniile de colaborare între Ministerul muncii și protecției sociale, ANAS, Structurile teritoriale de asistență socială, Asistentul social comunitar pe aspecte ce țin de monitorizare și evaluare.

Forme și strategii de organizare a activității didactice:

Curs teoretic, prelegere tematică interactivă

Termeni-cheie și conținut rezumativ:

Responsabil pentru monitorizarea și evaluarea politicilor sociale este Ministerul Muncii și Protecției Sociale cu rolul de coordonator al politicilor sociale și colectarea informației cantitative și calitative din domeniu ce ar permite monitorizarea și evaluarea implementării priorităților la nivel de dezvoltare și prestare a serviciilor sociale, evaluarea efectului produs asupra grupurilor de beneficiari

și impactul asupra calității vieții acestora. Ministerul analizează și evaluează dacă serviciile sociale prestate corespund cu direcțiile politicii naționale în domeniu, identifică progrese sau probleme, ajustează aceste politici, dezvoltă și elaborează recomandări pentru eficientizare.

În interiorul Ministerului atribuțiile de monitorizare și evaluare sunt dispersate între Serviciul de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor și Direcțiile de politici în domeniul serviciilor sociale.

Serviciului de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor îi revine rolul de a evalua eficiența programelor pe politici promovate de minister în ansamblu Direcțiilor specializate le revine rolul de monitorizare a implementării priorităților în prestarea serviciilor sociale pe grupuri de beneficiari și evaluarea efectului și impactului produs de servicii. Respectiv, responsabilitățile pentru monitorizare și evaluare sunt distribuite, după cum urmează:

Serviciul de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor are ca responsabilități:

- participarea la formularea indicatorilor de performanță pentru politicile în domeniul serviciilor sociale;
- colectarea sistematică a datelor și informației referitoare la prestarea serviciilor sociale în baza formularelor elaborate pentru Structurile teritoriale de asistență socială (servicii pe tipuri, grupuri de beneficiari, resurse umane și financiare, surse de finanțare și efecte);
- analiza și sinteza informației colectate;
- participare în examinarea, verificarea sau evaluarea rezultatelor politicii;
- raportarea concluziilor și recomandărilor pe orizontală - ministerelor implicate și pe verticală – structurilor ierarhice și structurilor descentralizate;
- externalizarea serviciilor de evaluare și monitorizare în caz de necesitate (în special pentru evaluări specifice ce necesită aplicarea unor metode mai costisitoare și abilități profesionale).

Direcțiile de politici în domeniul serviciilor sociale - Direcția politici de asistență socială a familiilor cu venituri mici, vârstnicilor și veteranilor, Direcția politici de protecție a drepturilor persoanelor cu dizabilități, Direcția politici de protecție a drepturilor copilului familiei cu copii susțin Serviciul de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor în acțiunile de monitorizare și evaluare a politicii în domeniul serviciilor sociale și în special vor avea responsabilități pentru:

- formularea indicatorilor de performanță pentru sistemul integrat de servicii sociale;
- elaborarea și ajustarea formularelor de colectare a datelor ce țin de diverse servicii;
- examinarea, verificarea și evaluarea rezultatelor obținute în procesul de implementare a programului național și prestarea serviciilor sociale;
- raportarea concluziilor și recomandărilor structurilor descentralizate;

Prevederile Regulamentului de organizare și funcționare a ANAS cu referire la: funcțiile de bază, subdiviziunile Agenției, responsabilități în domeniul M&E, principalele fiind:

- colectarea, analiza și sistematizarea datelor statistice în domeniul asistenței sociale;
- colectarea și sistematizarea datelor privind necesitățile de formare ale personalului din sistemul de asistență socială, prezentată de către STAS și alți prestatori de servicii sociale;
- actualizarea datelor în Registrul de stat al personalului din sistemul de asistență socială, precum și datele ce țin de evaluarea cunoștințelor acumulate și abilităților formate ale personalului în cadrul activităților de formare profesională desfășurate, calitatea activităților de formare;
- monitorizarea și evaluarea implementării standardelor generale de activitate de către STAS și întocmirea rapoartelor de monitorizare, pe care le prezintă MMPS;
- evaluarea activității IASRR și formularea de propuneri pentru îmbunătățirea calității serviciilor prestate;
- analiza rapoartelor IASRR și prezentarea MMPS de rapoarte generalizate și dări de seamă privind activitatea economico-financiară a instituțiilor publice gestionate.

Instituții și organizații către care ANAS furnizează date și rapoarte: MMPS, Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat, Biroul Național de Statistică, Curtea de Conturi, Inspekția Financiară, Inspekția Socială, Serviciul Fiscal, Casa Națională de Asigurări Medicale, Casa Națională de Asigurări Sociale, Deputați în Parlamentul Republicii Moldova, Avocatul Poporului, organizații neguvernamentale, etc.

Responsabilitățile ANAS privind formarea profesională a personalului din domeniul asistenței sociale la nivel național.

Organele locale de specialitate în domeniul asistenței sociale și protecției familiei - STAS - urile organizate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea.

Colaborarea STAS cu autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și cu reprezentanții societății civile privind politica de asistență socială și asigurarea aplicării legislației la nivel teritorial.

Prevederile Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a organului local de specialitate în domeniul asistenței sociale și protecției familiei privind subdiviziunea de monitorizare, evaluare și planificare strategică (MEPS).

Atribuțiile de bază ale specialiștilor în M&E angajați în cadrul subdiviziunii MEPS din STAS.

Rolul asistenților sociali comunitari specialiștilor în protecția drepturilor copilului în realizarea atribuțiilor de M&E în domeniul protecției copilului: identificarea, evaluarea, referirea,

asistența și monitorizarea copiilor aflați în situație de risc, inclusiv a copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului și a copiilor cu singurul părinte sau ambii părinți plecați peste hotare; asigurarea legăturii între nivelurile administrative (comunități și raioane/municipii).

Domeniile de colaborare între Ministerul muncii și protecției sociale, ANAS, Structurile teritoriale de asistență socială, Asistentul social comunitar pe aspecte ce țin de monitorizare și evaluare.

Bibliografie:

1. LEGEA asistenței sociale Nr. LP547/2003 din 25.12.2003.
2. HOTĂRÂREA GUVERNULUI Nr. HG828/2015 din 20.11.2015 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a organului local de specialitate în domeniul asistenței sociale și protecției familiei și a structurii-tip a acestuia.
3. HOTĂRÂREA GUVERNULUI Nr. HG1263/2016 din 18.11.2016 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale Asistență Socială, a structurii și efectivului-limită ale acesteia.

Tema 2. Cererea și utilizarea datelor.

Unități de conținut:

1. Ciclul luării deciziilor bazate pe evidențe.
2. Bariere în utilizarea datelor (tehnice, organizaționale, comportamentale, mediu extern).
3. Intervenții pentru facilitarea utilizării datelor.
4. Abordarea în șapte pași (MEASURE Evaluation) a utilizării datelor în procesul decizional din domeniul social.

Obiective de referință:

- Să cunoască barierele în utilizarea datelor;
- Să identifice intervenții pentru facilitarea utilizării datelor;
- Să cunoască Abordarea în șapte pași (MEASURE Evaluation) a utilizării datelor în procesul decizional din domeniul social.

Forme și strategii de organizare a activității didactice:

Curs teoretic, prelegere tematică interactivă

Termeni-cheie și conținut rezumativ:

Ciclul luării deciziilor bazate pe evidențe. Cererea de date, colectarea și disponibilitatea datelor, utilizarea datelor.

Barierile în utilizarea datelor, care pot fi de ordin tehnic, organizațional și/sau comportamental.

Organizaționale: Prioritățile managementului, Claritatea rolurilor și a responsabilităților în fluxul de informații, Ingerințele factorilor politici.

Comportamentale: Motivația personalului, Cultura utilizării datelor, Cunoștințe și competențe ale personalului de colectare, analiză sau utilizare a datelor.

Tehnice: Disponibilitatea echipamentului (formulare, registre sau calculatoare), Proiectarea sistemului de date, Definierea indicatorilor, Disponibilitatea/Implementarea protocoalelor de asigurare a calității datelor.

Utilizarea datelor este influențată și de factori externi, în special de contextul cultural, contextul politic și normele sociale.

Domeniile de intervenție pentru facilitarea utilizării datelor: Evaluarea determinanților și îmbunătățirea contextului de utilizare a datelor; Implicarea utilizatorilor și a furnizorilor de date; Îmbunătățirea disponibilității datelor; Îmbunătățirea calității datelor; Identificarea necesităților de informație: Consolidarea competențele-cheie de utilizare a datelor; Consolidarea cererii de date și infrastructura de susținere a utilizării acestora; Monitorizarea, evaluarea și comunicarea rezultatelor intervențiilor privind utilizarea datelor.

Abordarea în șapte pași (MEASURE Evaluation) a utilizării datelor în procesul decizional din domeniul social.

Pasul 1. Identificarea întrebărilor de interes. Întrebările de interes pot fi identificate de către participării la ședința introductivă prin intermediul unui proces de brainstorming referitor la diferite aspecte ce țin de domeniul protecției sociale, colectare de feedback de la prestatorii de servicii sociale pentru copii și familii cu copii și de la beneficiari, precum și prin considerarea factorilor externi, cum ar fi, spre exemplu, interesul partenerilor de dezvoltare pentru informații în ce privește impactul suportului acestora asupra populației vizate.

Pasul 2. Prioritizarea întrebărilor de interes, în funcție de următoarele criterii:

- *Relevanța programatică*: Este întrebarea relevantă pentru a programa anumite intervenții? Face aceasta parte dintr-un plan strategic, program sau strategie națională sau locală?
- *Ușurința cu care se poate răspunde*: Se poate răspunde la întrebare cu datele existente sau care pot fi colectate?
- *Acționabilitatea*: Pot fi transformate răspunsurile la întrebare în acțiuni concrete? Are organizația/instituția reprezentată de participării la procesul de examinare și utilizare a datelor autoritatea de a acționa sau capacitatea de a-i influența pe alții să acționeze?

- *Urgența*: Este acesta momentul potrivit pentru a răspunde la întrebare sau poate suporta o amânare?

Pasul 3. Identificarea datelor necesare și a surselor de date.

Pasul 4. Analiza datelor și transformarea lor în informații utile (de exemplu, medii, ponderi, proporții, tendințe), adică în răspunsuri la întrebarea de interes.

Pasul 5. Interpretarea informațiilor și tragerea de concluzii

Pasul 6. Elaborarea soluțiilor și implementarea acestora prin discutarea concluziilor care au reieșit din interpretarea informațiilor cu toate părțile interesate relevante; brainstorming asupra potențialelor soluții; detalierea, aprofundarea și prioritizarea acestor soluții; elaborarea unui plan de acțiune pentru implementare.

Pasul 7. Monitorizarea indicatorilor-cheie.

Bibliografie:

1. Judice, NR. 7 Steps to Use Routine Information to Improve HIV/AIDS Programs. Chapel Hill, NC, USA: MEASURE Evaluation, University of North Carolina, 2009.
2. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
3. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 3. Introducere în monitorizare și evaluare.

Unități de conținut:

1. Introducere în monitorizare și evaluare. Relația dintre monitorizare și evaluare.
2. Monitorizarea.
3. Evaluarea.

Obiective de referință:

- Să diferențieze noțiunile de monitorizare și evaluare;
- Să cunoască cadrul de monitorizare și evaluare a unui document de politici publice în domeniul social;
- Să identifice procesele de bază și instrumentele de monitorizare și evaluare.

Forme și strategii de organizare a activității didactice:

Curs teoretic, prelegere tematică interactivă

Termeni-cheie și conținut rezumativ:

MONITORIZAREA - o activitate de colectare sistematică de informații (probe) în legătură cu modul în care este implementat un proiect, o politică publică, un serviciu etc. Cu alte cuvinte, a

monitoriza înseamnă a verifica în ce mod activitățile planificate progresează în vederea atingerii scopului, pentru care au fost propuse.

Indiferent în ce domeniu se realizează, monitorizarea este foarte importantă, deoarece comunică părților interesate (implementatori, finanțatori, beneficiari, parteneri, factori de decizie etc.) la ce stadiu de implementare se află proiectul, politica publică, serviciul etc. și permite raportarea acestui stadiu real la cel planificat.

În ceea ce privește serviciile sociale, Legea 123/2010 definește monitorizarea drept „un proces de colectare continuă și sistematizată a informației în baza unor indicatori specifici, prin care se analizează dinamica progreselor privind realizarea activităților și atingerea obiectivelor serviciilor sociale” (art. 23, al. 1).

Astfel, prin intermediul monitorizării, urmărim să colectăm date și să răspundem la diferite întrebări de genul:

- Ce servicii sociale sunt prestate pentru o anumită categorie de beneficiari dintr-o anumită localitate/raion într-o perioadă determinată de timp?
- Cum a evoluat tipul și numărul acestor servicii sociale în perioada de referință?
- Câte persoane beneficiază de servicii lunar/trimestrial/anual?
- Sunt respectate standardele minime de calitate în procesul de prestare a serviciilor?
- Personalul care oferă servicii a fost instruit și deține competențele necesare pentru a răspunde necesităților beneficiarilor?
- Activitățile planificate se realizează în termenii stabiliți?
- Au fost alocate mijloacele necesare (resurse financiare, umane) pentru prestarea serviciilor planificate?
- Există careva probleme, care afectează procesul de prestare a serviciilor?
- Există diferențe/discrepanțe între planificarea serviciilor și acordarea acestora beneficiarilor din grupul țintă?

Pentru a răspunde la aceste și alte întrebări, se cere o bună planificare a procesului de monitorizare, în mod special, fiind necesară stabilirea:

- indicatorilor de monitorizare a progresului
- metodelor de colectare și analiză a datelor
- persoanelor responsabile de realizarea monitorizării
- frecvenței cu care se vor colecta datele
- modalității de utilizare a rezultatelor monitorizării.

Elemente monitorizate: resurse, activități, produse.

EVALUAREA - o activitate de analiză aprofundată a intervențiilor prin prisma rezultatelor atinse, a impactului, a satisfacerii nevoilor, la care politica publică, proiectul, serviciul, activitatea planificată și-au propus să răspundă.

Evaluarea se referă la analiza *măsurii în care obiectivele au fost atinse*, la expunerea aprecierilor referitoare la *cât de eficient și eficace a fost procesul, cât de relevante au fost activitățile, cât de durabile sunt rezultatele atinse*.

Evaluarea oferă informații despre punctele forte și punctele slabe ale proiectului/ politicii publice/ serviciului evaluat, despre succesele și insuccesele strategiilor de implementare aplicate, despre gradul de corespundere a rezultatelor cu scopul propus inițial.

Referitor la serviciile sociale, Legea 123/2010 definește evaluarea drept „un proces de analiză a datelor monitorizării și a altor informații pentru a aprecia oportunitatea obiectivelor serviciilor sociale, realizarea serviciilor sociale, eficiența, impactul și durabilitatea acestora” (art. 23, al. 2).

Așadar, prin intermediul evaluării, urmărim să colectăm date și să răspundem la întrebări de genul:

- Care este impactul serviciilor prestate asupra grupului/grupurilor țintă?
- Cât de eficient au fost utilizate resursele financiare/umane și timpul?
- În ce măsură activitățile realizate au condus la rezultatele scontate/la atingerea scopului propus?
- Care este gradul de satisfacție al beneficiarilor referitor la serviciile prestate?
- Care au fost efectele pozitive/negative ale intervențiilor?
- Care au fost factorii interni/externi care au afectat/influențat rezultatele?
- Care sunt nevoile neacoperite de servicii?
- Ce intervenții ar putea fi îmbunătățite?
- Ce intervenții noi sunt necesare?

Elemente evaluate: rezultate și impact

Relația dintre monitorizare și evaluare

Rezultatul monitorizării constă în descrierea modului în care se desfășoară activitatea dată într-un sector, identificând tendințele, de aceea monitorizarea tinde să fie mai mult descriptivă. Evaluarea, pe de altă parte, înseamnă determinarea valorii, semnificației și impactului activității respective în baza interpretării datelor culese în timpul monitorizării, precum și în baza altor cercetări.

Astfel, prin evaluare este posibilă aprecierea și interpretarea schimbărilor, care au fost identificate prin monitorizare.

Evaluarea nu substituie monitorizarea și nici monitorizarea nu poate substitui evaluarea: chiar dacă ambele utilizează aceiași pași, tipurile de informații pe care le furnizează sunt diferite.

Sunt 2 procese interconectate și care se completează. Prin înregistrarea în dinamică a datelor și raportarea progresului, monitorizarea oferă date cantitative și calitative, utile pentru realizarea evaluării. Pentru a putea realiza o evaluare corectă, este necesară culegerea datelor pe toată perioada de implementare a proiectului, politicii publice, serviciului social etc.

În același timp, rezultatele evaluării pot servi ca bază și argument pentru perfecționarea metodologiei de monitorizare și, în special, a indicatorilor de performanță în domeniul analizat în intervențiile ulterioare.

Planul de monitorizare: Produs, Activitate; Indicatori; Metodele de colectare a datelor; Calendar/frecvență; Persoana responsabilă; Mijloace de verificare: Sursa de date; Resurse necesare pentru monitorizare; Raportarea și utilizarea rezultatelor monitorizării.

Tipologia evaluărilor: După scop: Evaluarea formative și Evaluarea sumativă; II. După planificare în timp: La mijloc de termen, Finală și Ex-post; După nivel de intervenție: Evaluare de impact, Altele: Tematice, Sectoriale, De performanță.

Criterii de evaluare: relevanța, eficacitatea, eficiența, durabilitatea, impactul.

Planul de evaluare: Titlul evaluării, Obiectivul, Tipul evaluării, Inițiată/Contractată de, Data estimată a începutului evaluării, Data estimată a finalizării evaluării, Costuri estimate, Sursa de finanțare, Raportare și utilizare rezultate.

Bibliografie:

1. Monitorizarea și evaluarea activităților cu tinerii – Ghid pentru tineri și profesioniști care lucrează cu tinerii, Centrul Național de Resurse pentru Tineri, Chișinău, 2006.
2. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.
3. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
4. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 4. Colectarea datelor pentru monitorizare și evaluare.

Unități de conținut:

1. Definiția procesului de colectare a datelor.
2. Metode de colectare a datelor.
3. Instrumente de colectare a datelor.

Obiective de referință:

- Să cunoască tipuri de date;
- Să cunoască și utilizeze metode de colectare a datelor;
- Să identifice instrumente de colectare a datelor.

Forme și strategii de organizare a activității didactice:

Curs teoretic, prelegere tematică interactivă

Termeni-cheie și conținut rezumativ:

Colectarea datelor se definește ca procesul de obținere a informațiilor de la grupurile țintă/părțile interesate pentru a răspunde la întrebările de monitorizare/evaluare. Înainte de a începe colectarea datelor, trebuie, în primul rând, să se clarifice tipul de date necesare pentru monitorizare și evaluare.

Categorii de date: Rutiniere /Nerutiniere; Cantitative/ Calitative; Primare /Secundare.

Date rutiniere. Colectate continuu, disponibile la intervale regulate de timp. Integrate în procesul de monitorizare a unei intervenții. Exemple: date din fișe de sesizare, registre de evidență, formulare statistice de raportare, date demografice. Beneficii: oferă informații la timp, ce pot fi utilizate pentru a detecta și aborda probleme operaționale în timpul implementării unei intervenții. Limite: dificil de obținut estimări ale acoperirii nevoilor, calitatea datelor poate fi slabă (date incomplete, evidențe incorecte).

Date nerutiniere. Colectate episodic, pentru un scop specific. Activitate ad-hoc. Exemple: date din recensăminte, cercetarea bugetelor gospodăriilor, MICS, VACS, ancheta forței de muncă. Beneficii: măsurare mai exactă a gradului de acoperire a unei politici, a rezultatelor și impactului. Limite: costisitoare, date nedisponibile regulat și când este nevoie.

Date cantitative. Prezentate ca numere, ponderi, proporții, rate, reproductibile, obiective. Analiza lor implică statistici, tabele, grafice. Cu aceste date se pot face generalizări în baza unei eșantionări adecvate.

Date calitative. Prezentate în cuvinte pe bază de observații, focus grupuri. Sunt rar reproductibile, au o oarecare subiectivitate. Analiza implică organizarea datelor pe teme pentru a prezenta o imagine consistentă și coerentă. Cu ele nu se pot face generalizări.

Date primare. Trebuie colectate pentru un scop current. Sunt colectate direct la sursă, prin anchetă, sondaj, focus grup, observație. Sunt disponibile în timp real. Disponibile în formă neprelucrată. Necesită resurse pentru colectare.

Date secundare. Colectate în trecut. Disponibile în rapoarte de cercetare, studii, cărți, anuare statistice, articole. Date (relativ) vechi. Disponibile în formă rafinată, prelucrată.

Reguli în colectarea datelor: instrumentele de colectare a datelor să fie cât mai simple posibil; implicarea furnizorilor de date (de ex. STAS, ANAS) în elaborarea instrumentelor; standardizarea definițiilor și procedurilor într-un ghid sau manual de utilizare; instruirea furnizorilor de date în colectarea datelor, dar și în utilizarea acestora.

Metode de colectare a datelor: la selectarea metodelor de colectare a datelor, se ține cont de tipul informației necesare, precum și de resursele umane și financiare disponibile pentru monitorizare și evaluare. După tipul informației oferite, se disting două tipuri de metode: **cantitative** și **calitative**.

Prin metodele cantitative se colectează informații, care pot fi prezentate sub formă numerică (în cifre), cum ar fi, de exemplu, datele obținute din sondajele de opinie, datele obținute din aplicarea unor chestionare standardizate, anchete, calculele efectuate cu ajutorul metodelor statistice.

Prin metodele calitative se colectează informații detaliate privind comportamentele sau atitudinile unei persoane sau grup de persoane, procesele care le generează, motivele pentru care apar, cauzele și efectele diferitor acțiuni, relațiile dintre diferiți actori sociali etc.

Există o varietate foarte mare de metode calitative, cele mai des utilizate în procesele de monitorizare și evaluare fiind: interviurile individuale, discuțiile de tip focus grup, asaltul de idei (brainstorming), analiza SWOT, observația, studiile de caz, arborele problemelor, linia timpului, hărți, diagrame, clasificări, cartografieri, povestea vieții, micro-narațiunea, etc.

Pe lângă faptul că sunt cantitative și calitative, metodele de colectare a datelor se mai împart în: *individuale* (metoda este aplicată unei singure persoane) și *de grup* (metoda implică participarea mai multor persoane).

Diferite metode sunt adecvate în contexte diferite. Spre exemplu, discuțiile de tip focus-grup sunt utile pentru a explora răspunsurile grupului la un subiect de interes comun, dar neadecvate pentru subiecte sensibile, cum ar fi, de exemplu, experiența personală a victimelor abuzului sexual. În schimb, interviul este mai adecvat pentru obținerea unor informații personale detaliate și pentru analiza problemelor, despre care persoanele nu ar putea vorbi într-o discuție de grup. De asemenea, interviurile sunt utilizate frecvent pentru a obține informații specializate de la experți, factori de decizie. Observația poate oferi informații complementare celor obținute prin alte metode și ajută la vizualizarea anumitor probleme. Hărțile și diagramele oferă imagini vizuale și sunt ușor de aplicat și înțeles la nivel de comunitate, inclusiv de către participanții, care nu au o pregătire în domeniul cercetării.

Instrumente de colectare a datelor: registre cu date administrative, formulare de înregistrare a participanților la cursuri, chestionare, ghiduri de interviu în profunzime, ghiduri și protocoale pentru focus grupuri, formular structurat de observație, formulare statistice, Altele (liste de verificare, instrument de urmărire a indicatorilor, jurnale de bord)

Bibliografie:

1. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.
2. Monitorizarea și evaluarea activităților cu tinerii – Ghid pentru tineri și profesioniști care lucrează cu tinerii, Centrul Național de Resurse pentru Tineri, Chișinău, 2006.

Tema 5. Calitatea datelor

Unități de curs

1. Importanța calității datelor.
2. Dimensiunile calității datelor.
3. Strategii de asigurare a calității datelor.

Obiective de referință

- Să înțeleagă importanța deținerii unor date de calitate;
- Să identifice strategiile de îmbunătățire a calității datelor;
- Să formeze deprinderi de asigurare a calității datelor pentru îmbunătățirea practicilor de lucru.

Forme și strategii de organizare a activității didactice:

Curs teoretic, prelegere tematică interactivă

Termeni-cheie și conținut rezumativ:

Importanța calității datelor. Este important ca datele să fie calitative. Datele le colectăm la locul de prestare a serviciilor. Folosim datele pentru luarea deciziilor. Ele ne informează despre rezultate. Trebuie să avem încredere în datele pe care le folosim pentru a informa deciziile și concluziile noastre cu privire la beneficiarii pe care îi deservim.

Dimensiunile calității datelor.

Validitatea reprezintă măsura în care o realitate reprezintă cu acuratețe fenomenele sociale la care se referă. Gradul în care o măsură empirică reflectă în mod adecvat semnificația reală a unui concept luat în considerare. Adică validitatea arată dacă datele sunt exacte și măsoară ceea ce ne

propunem să măsurăm. Pericole pentru validitatea datelor: Aspecte ce țin de definiție; Măsurări “proxy” (indirecte); Incluseri/ excluderi; Sursele de date.

Fiabilitatea reprezintă măsura în care datele sunt măsurate și colectate în mod consecvent în toate locațiile. Pericole pentru fiabilitatea datelor: Metodologiile de colectare; Instrumentele de colectare; Chestiuni ce țin de personal; Metodologii de analiză și manipulare a datelor.

Comprehensivitatea arată dacă datele sunt colectate comprehensiv, adică repede și corect, inteligent, pătrunzător. Pericole pentru comprehensivitate: Transmiterea rapoartelor; Modelele de raportare.

Precizia arată dacă discrepanța observată între nivelul-țintă și nivelul realizat este sau nu o adevărată discrepanță, și nu se datorează unei imprecizii de măsurare. De exemplu, dacă s-a anticipat că 80% din copii vor fi reintegrați, însă doar 60% au fost în final reintegrați, e bine să ne asigurăm că este o diferență reală și că nu se datorează unei imprecizii de măsurare. Pericole pentru precizia datelor: Eroare la sursă / părtinire; Eroare de transcriere; Eroare de manipulare.

Actualitatea datelor arată dacă datele sunt suficient de actualizate și frecvente pentru a informa procesul de luare a deciziilor. Pericole pentru actualitatea datelor: Frecvențele de colectare; Frecvențele de raportare.

Integritatea arată dacă datele sunt protejate de părtinire sau manipulare din motive politice sau personale. Pericole pentru integritate: Corupția, intenționată sau neintenționată; Manipulări personale; Erori tehnologice; Lipsa de verificare prin audit și validare.

Confidențialitatea arată dacă datele sunt păstrate în conformitate cu standardele naționale și / sau internaționale dacă datele beneficiarilor nu sunt diseminate. Pericole pentru confidențialitate: Lipsa ghidurilor/ instrucțiunilor / cadrului normative; Lipsa tehnologiilor care să prevină încălcarea confidențialității.

Strategii de asigurare a calității datelor.

Sursa – strategie de asigurare a calității datelor. Necesitatea de definire a surselor de date primare pentru fiecare indicator (numărător și numitor). Elaborarea atentă formularelor/ registrelor. Elaborarea și documentarea instrucțiunilor / instruirea personalului asupra completării formularelor / registrelor, rolurilor și responsabilităților la toate nivelurile, formularelor și registrelor standard.

Colectarea – strategie de asigurare a calității datelor. Elaborarea și documentarea instrucțiunilor / instruirea personalului asupra: rolurilor și responsabilităților la toate nivelurile, termenelor de raportare specific, gestionării datelor lipsă, contorizării duble, datelor care au scăpat monitorizării etc, politici de stocare și practicilor de arhivare. Verificarea regulate a faptului dacă sunt urmate instrucțiunile de colectare a datelor. Asigurarea că toate necesitățile de colectare, introducere și analiză a datelor sunt

satisfăcute (registre, formulare, calculatoare). Identificarea faptului ce e de făcut dacă trebuie efectuate modificări ale procesului de colectare a datelor sau dacă există probleme de colectare a datelor. Efectuarea verificărilor la fața locului în timpul procesului (dacă sunt cazuri de introducere incompletă a datelor, transcriere incorectă, înregistrări inconsecvente).

Colaționarea - strategie de asigurare a calității datelor. Dezvoltarea listelor de verificare și aprobări ca parte a supervizării de sprijin. Crearea formatului electronic care să includă un proces de verificare a datelor de către o persoană care nu e implicată în introducerea datelor. Eșantionarea aleatorie a datelor și verificarea. Asigurarea asupra faptului că problemele sunt raportate și documentate, rezolvate și comunicate înapoi la sursa problemei. Oferirea îndrumărilor pentru transcrierea corectă în bazele de date sau formularele agregate.

Analiza - strategie de asigurare a calității datelor. Asigurarea asupra faptului că sunt utilizate tehnici de analiză corespunzătoare pentru datele în cauză. Comunicarea tuturor ipotezelor care afectează interpretarea datelor. Realizarea diverselor teste pentru a căuta neconcordanțe și valori extreme.

Prezentarea și interpretarea - strategii de asigurare a calității datelor. Sintetizarea rezultatelor pentru publicul corespunzător. Menținerea integrității în raportare. Protejarea confidențialității în rapoarte / prezentări. Oferirea de feedback părților interesate și solicitarea contribuției acestora la interpretare -ședințe de examinare a datelor.

Bibliografie:

1. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.
2. Malcoci Ludmila, Monitorizarea și evaluarea participativă. Îndrumar pentru comunități, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Chișinău, 2008.
3. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
4. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 6. Indicatori utilizați în monitorizare și evaluare

Unități de conținut

1. Noțiune de indicator.
2. Tipologia indicatorilor.
3. Structura unui indicator.
4. Greșeli de formulare a indicatorilor.

Obiective de referință:

- Să cunoască tipologia indicatorilor folosiți monitorizare și evaluare;
- Să știe condițiile ce trebuie la formularea unui indicator;
- Să formuleze indicatori ”buni” și să știe cum să îi utilizeze.

Forme și strategii de organizare a activității didactice:

Curs teoretic, prelegere tematică interactivă

Termeni-cheie și conținut rezumativ:

Indicator - este indiciu al schimbării plasat de-a lungul drumului spre dezvoltare, care: Descrie cum vor fi măsurate activitățile, produsele, rezultatele și impactul planificat (responsabilizare); Obligă clarificarea semnificației unui anumit produs, rezultat, impact planificat; Sprijină identificarea schimbărilor ce trebuie făcute în strategie și în practică; Oferă informații procesului de luare a deciziilor; Facilitează o monitorizare eficientă și evaluarea.

Indicatorii au rolul de a oferi criterii obiective și măsurabile de apreciere a gradului de succes în atingerea obiectivelor proiectului/intervenției.

Indicatorii facilitează *colectarea datelor* relevante pentru măsurarea progresului, identificarea problemelor și analiza cauzalității. Aceștia reflectă prioritățile stabilite și furnizează informații referitoare la consecințele directe și indirecte ale programului. Pentru acuratețea datelor obținute în urma procesului de monitorizare este necesară o colectare sistematică și atentă a acestora. Modalitatea de colectare și corectitudinea datelor sunt importante în condițiile în care monitorizarea activează ca un sistem de avertizare timpurie și adesea punctează probleme sau arii care au nevoie de evaluare.

Tipologia indicatorilor (cantitativi, calitativi; factuali, numerici; direcți, indirecti - proxy; input, proces, produs, rezultat, impact).

Indicatorii cantitativi sunt exprimați numeric, de exemplu: numărul de participanți la cursurile de instruire profesională; numărul de beneficiari de servicii sociale din comunitate; % persoanelor cu dizabilități eligibile, care beneficiază de asistență personală; mii lei alocați anual la nivel de raion pentru sprijinul familial etc..

Indicatorii calitativi sunt exprimați în termeni de schimbări intervenite în situația beneficiarului, atitudini, comportamente etc., de exemplu: îmbunătățirea condițiilor de trai ale copiilor din familii vulnerabile ca rezultat al sprijinului familial; sporirea accesului persoanelor cu dizabilități la servicii educaționale ca rezultat al asistenței personale; reducerea comportamentelor problematice ale beneficiarilor serviciului casă comunitară etc.

Indicatorii de rezultat măsoară consecințele imediate ale intervenției (de exemplu, reducerea numărului de copii în instituții rezidențiale).

Indicatori de impact măsoară efectele pe termen lung ale intervenției (de exemplu, incluziunea socială a copiilor dezinstituționalizați).

Tipuri de indicatori în monitorizarea și evaluarea serviciilor sociale. Cunoașterea tipologiei indicatorilor utilizați în sistemul de asistență socială este indispensabilă pentru organizații ale societății civile, pentru a putea selecta indicatori potriviți în cadrul procesului de ME. Actualmente planificarea serviciilor sociale, atât la nivel central, cât și la nivel local, se realizează având la bază *Bugetarea pe programe*, care presupune un sistem de indicatori de performanță. Bugetarea pe programe, numită și *bugetarea bazată pe performanță*, este un instrument de management bugetar, având menirea să faciliteze stabilirea priorităților și luarea deciziilor privind alocarea resurselor financiare de către instituția bugetară în limita resurselor disponibile. Planificarea dezvoltării și prestării serviciilor sociale diferitor grupuri de beneficiari se realizează în cadrul Programului Protecția Socială. Programul Protecția Socială conține 32 de subprograme, printre care și programe care vizează grupuri specifice de beneficiari, cum ar fi, spre exemplu: Subprogramul Protecția persoanelor în etate, Subprogramul Protecția familiei și copilului, Subprogramul Asistență socială a persoanelor cu necesități speciale/dizabilități etc.

Tipuri și exemple de indicatori de performanță pentru serviciile sociale.

a) *indicatorii de produs* indică cantitatea sau volumul bunurilor publice produse sau a serviciilor prestate în cadrul programului/subprogramului pentru atingerea obiectivelor. Indicatorii de produs rezultă direct din activitățile instituției în procesul de realizare a programului. Produsele sunt măsurabile atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ. Indicatorii de produs sunt utilizați la evaluarea necesităților de finanțare și pentru determinarea resurselor necesare pentru un program/subprogram.

Exemple:

- Numărul de cazuri de risc identificate conform metodologiei Managementului de caz;
- Numărul cererilor de servicii sociale înregistrate;
- Numărul beneficiarilor de servicii;
- Numărul unităților de personal angajate în servicii;
- Numărul angajaților instruiți pe parcursul anului de gestiune;

b) *indicatorii de eficiență* caracterizează eficiența programului/subprogramului și exprimă relația dintre bunurile produse, serviciile prestate și resursele utilizate pentru producerea sau prestarea

lor. De regulă, indicatorii de eficiență exprimă cantitatea medie a resurselor consumate (timp, cost) pentru obținerea unei unități de produs sau rezultat.

Exemple:

- Costul mediu lunar per beneficiar într-un serviciu (mii lei);
- Durata medie de plasament a unui beneficiar într-un serviciu (luni);
- Numărul mediu de beneficiari per manager de caz;
- Raportul dintre numărul de beneficiari și numărul de angajați în fiecare tip de serviciu etc.

c) indicatorii de rezultat reflectă gradul de atingere a scopului și obiectivelor programului/subprogramului și caracterizează calitatea implementării acestuia. Indicatorii de rezultat prezintă o importanță deosebită, deoarece evaluează impactul și evidențiază schimbările economice și sociale realizate prin intermediul programului/ subprogramului. Rezultatele, însă, uneori sunt greu de măsurat și depind în mare parte de influența factorilor externi. La stabilirea indicatorilor de rezultat pot fi utilizate anumite criterii de evaluare sau gradul de corespundere la diverse standard de calitate naționale și internaționale sau rezultatele anumitor studii, sondaje etc.

Exemple:

- Ponderea persoanelor pentru care s-a prevenit instituționalizarea din numărul total de persoane cu risc de instituționalizare;
- Ponderea persoanelor dezinstituționalizate plasate în servicii sociale comunitare;
- Ponderea serviciilor sociale acreditate în numărul total de servicii funcționale;
- Ponderea persoanelor care beneficiază de servicii sociale din numărul total de persoane eligibile (reflectă discrepanța dintre cererea și oferta de servicii);
- Nivelul mediu de satisfacție a beneficiarilor față de serviciile prestate etc.

Cunoașterea situației inițiale (până la intervenție). este necesară pentru a înțelege schimbările survenite în rezultatul implementării unor proiecte, programe de asistență socială, politici publice, care vizează serviciile sociale, și a putea evalua performanța acestor intervenții. Aceasta presupune stabilirea unor indicatori de tip *baseline (de referință)*. Indicatorii de tip *baseline* sunt formulați ca și indicatorii de performanță, unica diferență între aceste două tipuri de indicatori fiind criteriul de timp: indicatorii de tip *baseline* stabilesc/măsoară situația până la începerea intervenției, iar indicatorii de performanță stabilesc/măsoară care este situația în urma intervenției.

Structura unui indicator. Un indicator trebuie să **specifice**: unitatea de analiză, nivelul de referință, nivelul-țintă pentru comparație ulterioară, schimbarea pe care intenționează să o măsoare.

Niveluri de referință și niveluri-țintă. Indicatorul trebuie formulat într-un limbaj neutru. Este rolul nivelului-țintă de a semnaliza schimbarea ce urmează a fi realizată și în care direcție. Nivelul de

referință și nivelul-țintă trebuie să utilizeze aceeași unitate de măsură ca și indicatorul. Valorile țintă detaliază cantitatea, calitatea, durata de timp și locația, formulând rezultatului ce urmează să fie atins în comparație cu valorile de bază, care conțin informația referitoare la situația înainte de orice intervenție și servește ca bază pentru analiza ulterioară a progreselor. Stabilirea valorilor țintă este nivelul cuantificat al indicatorilor ce trebuiesc realizate și presupune nivelul dorit de dezvoltare, luându-se în considerație resursele disponibile, capacitatea organizațională sau instituțională existentă, personalul, facilitățile necesare pe parcursul perioadei specificate, până la atingerea țintei dorite.

Caracteristicile unui indicator "bun": Specific, definit precis, în termeni clari și lipsiți de ambiguitate; Măsurabil, indicând schimbarea dorită, cu niveluri de referință și niveluri-țintă; Adecvat, măsurând strict rezultatele, procesele, resursele pe care intenționează să le măsoare; Realist, rezonabil din punctul de vedere al costurilor și timpului necesar pentru măsurare; Încadrat în timp, asigurând o măsurare a progresului la intervale de timp relevante; Credibil, minimalizând erorile de măsurare; Comparabil, producând aceleași rezultate când este utilizat repetat pentru a măsura același lucru; Neutru, formulat non-direcțional, putând varia în orice direcție; Dezagregat în măsura în care este relevant.

Pentru fiecare indicator în parte este important să se stabilească metoda prin care se va colecta și verifica informația, sursele de completare și frecvența. Acestea sînt descrise din faza de planificare, exprimat printr-un plan de acțiuni. În această situație monitorizarea este un instrument util de management, prin care se poate verifica progresul.

Greșeli de formulare a indicatorilor: Nespecifici, formulați mult prea general, Nemăsurabili, Toate la un loc, Neadecvați pentru ceea ce vor să măsoare, Neformulați neutru, Nedezagregați (sex, vârstă, dizabilitate , etc.).

Condiții esențiale ce țin de indicatori pentru realizarea cu succes a ME: Existența sau stabilirea unui indicator de tip baseline, în raport cu care se realizează măsurarea performanței și urmărirea schimbării produse; adică cunoașterea valorii de referință a indicatorului; Formularea obiectivelor programelor, serviciilor pe care le monitorizăm sau evaluăm măsurabile și nu generale (să aibă o țintă de atins într-o perioadă determinată de timp: spre exemplu, creșterea cu 15% a alocațiilor bugetare pentru dezvoltarea serviciilor sociale comunitare pentru copii până în 2023); Utilizarea pentru o perioadă de timp a acelorași indicatori pentru a putea compara valorile acestora și documenta schimbarea produsă - schimbarea prea des a indicatorilor ne privează de date comparabile; Asigurarea unui echilibru între datele calitative și cele cantitative și utilizarea mai multor surse de date

pentru verificarea indicatorilor; Împărtășirea rezultatelor cu participanții în procesul ME și abilitarea acestora ca ei înșiși să urmărească schimbările.

Bibliografie:

1. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.
2. Hilhorst Thea and Guijt Irene, Participatory Monitoring and Evaluation – A Process to Support Governance: A Guidance Paper, Report to the World Bank, Royal Tropical Institute, Amsterdam, 2006.
3. Malcoci Ludmila, Monitorizarea și evaluarea participativă. Îndrumar pentru comunități, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Chișinău, 2008.
4. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
5. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 7. Analiza datelor

Unități de conținut:

1. Tipuri de date.
2. Noțiunea de analiză a datelor.
3. Tipuri de analiză a datelor.
4. Analiza exploratorie a datelor.
5. Analiza descriptivă a datelor.
6. Analiza inferențială a datelor.
7. Selectarea tipului de analiză a datelor.

Obiective de referință:

- Să cunoască ce este analiza datelor;
- Să identifice modalități de analiză a datelor;
- Să formeze abilități de analiză a datelor.

Forme și strategii de organizare a activității didactice:

Curs teoretic, prelegere tematică interactivă

Termeni-cheie și conținut rezumativ:

Tipuri de date.

Date cantitative, care răspund la întrebarea ”câtde mult”. Sunt utile pentru determinarea dimensiunii și naturii problemei. Adesea sunt folosite pentru a demonstra existența unor relații.

Date calitative, care răspund la întrebările: ”cum, ce și de ce”. Sunt folosite pentru a înțelege problemele din perspectiva și în limbajul celor care oferă informații. Sunt ideale pentru a aborda în profunzime subiecte sensibile, cu un număr mic de subiecți.

Noțiunea de analiză a datelor. Organizarea informațiilor, analiza rezultatelor și formularea concluziilor sunt pași prin care oferim un sens tuturor datelor obținute într-o evaluare. Chiar dacă aceste acțiuni sunt deseori dificile, acestea constituie experiențe zilnice ale oamenilor. Tinerii și adulții își analizează activitatea, observă similitudini și diferențe, caută explicații, trag anumite concluzii etc.

Alegerea strategiei de analiză depinde de mai mulți factori: gradul de participativitate a studiului, instrumentele disponibile pentru sistematizarea datelor (existența computerului), tipul de informație colectată. Dacă este o informație calitativă, va fi necesară o analiză de conținut, adică identificarea unor categorii de răspunsuri în totalitatea informației brute. Dacă este o informație cantitativă, analiza va urma proceduri statistice și va evidenția tendințe în termeni de procente și rate. În ambele cazuri, analiza poate include și compararea diferențelor constatate dintre grupuri de persoane sau regiuni geografice, explicarea diferențelor dintre cele planificate și rezultatele identificate, identificarea schimbărilor în timp ș.a.

Analiza datelor unui studiu de evaluare / monitorizare constă în examinarea atentă a informației (idei, fapte, impresii, opinii), clarificarea ei, identificarea elementelor de bază, clasificarea pe categorii, tabelarea sau recombinația observațiilor acumulate în orice alt mod, pentru a răspunde scopului propus.

Analiza datelor reprezintă transformarea datelor brute în informații utile.

Analiza datelor se face pentru a răspunde la întrebări. Dacă întrebarea se referă la Politici, de exemplu, Avem nevoie de o politică în vigoare pentru a specifica numărul de asistenți sociali necesari în funcție de dimensiunea populației?, atunci în vederea analizei se va stabili care este raportul actual al asistenților sociali la numărul locuitorilor din arealul geografic avut în vedere (raion, mediul urban sau rural) și necesitățile nesatisfăcute. Interpretarea va putea fi făcută în felul următor: dacă raportul actual fluctuează foarte mult în diferite zone geografice (raioane, urban/ rural) și dacă volumul necesităților nesatisfăcute este mare în unele zone, atunci poate fi necesară standardizarea acestuia printr-o politică de personal.

Dacă întrebarea se referă la Programare, de exemplu, Care este bugetul necesar la nivelul raionului X pentru a angaja AP în următorul an calendaristic?, atunci în vederea analizei se va calcula numărul de AP necesari în funcție de numărul de copii cu dizabilități eligibili. În baza calculelor, se va putea determina bugetul necesar la nivel raional.

Dacă întrebarea se referă la Implementare, de exemplu, Am verificat toate instituțiile rezidențiale planificate pentru acest an din punct de vedere al respectării standardelor minime de calitate? De ce nu?, atunci în vederea analizei se va compara numărul de instituții verificate față de cele planificate.

Interpretarea va putea fi făcută în felul următor: **d**acă nu s-au verificat toate cele planificate, trebuie să aflăm de ce - posibil explorând alte date (de ex, volumul de muncă, documentele de planificare, finanțarea disponibilă pentru vizitele în teritoriu, timpul necesar) sau colectând date calitative (de exemplu, prin interviuri cu personalul, focus grupuri etc.).

Tipuri de analiză a datelor

Analiza informației calitative. Informația calitativă este reprezentată de răspunsurile verbale obținute în cadrul interviurilor, discuțiilor de grup, atelierelor cu utilizarea metode participative sau la întrebările deschise din chestionare etc. Există mai multe abordări ale cercetării calitative. Fiecare din ele are specificul său și în analiza informațiilor.

Etape și reguli de analiză a datelor calitative: Se citesc toate informațiile disponibile, având în minte întrebările studiului. Se organizează răspunsurile, comentariile în categorii, de exemplu: dificultăți, sugestii, experiențe similare, succese obținute, recomandări, activități etc. Se face o sumarizare a constatărilor, arătând principalele tendințe găsite în informație. Este imposibil de redat prin cifre informația de natură calitativă, dar poate fi exprimat gradul în care o categorie de informație este împărtășită de toți, majoritatea, mulți, o parte, unii sau nici unul dintre respondenți. În studiile calitative, numerele pot fi înșelătoare, deoarece cei care citesc rezultatele sunt tentați să le transforme în procentaje și să le generalizeze. Se privesc constatările într-un context mai larg și se identifică anumite legături în cadrul informațiilor, care va ajuta să se prezinte un tablou mai amplu și să se ofere unele explicații. Rezultatele pot fi comparate cu ceea ce evaluatorul se aștepta să afle, cu anumite standarde existente în domeniul respectiv sau cu rezultatele altor studii. Se decide ce ar trebui făcut pe viitor pentru îmbunătățirea domeniului evaluat și se formulează recomandări.

Identificarea categoriilor. Analiza datelor de natură calitativă se bazează pe identificarea categoriilor. Modul în care se clasifică lucrurile pe categorii depinde de scopul evaluatorului. Evaluatorii trebuie să reflecteze la utilitatea categoriilor pe care le aleg. De cele mai multe ori, acestea sunt determinate de obiectivele evaluării.

Reflexivitatea evaluatorilor. În evaluările calitative evaluatorii că sunt precum un fel de instrument pentru colectarea și analiza informațiilor. Prin opiniile lor ei ar putea influența analiza datelor. Pentru a evita direcționarea interpretărilor în sensul unor opinii preconcepute referitoare la tema evaluării, cei care analizează datele trebuie să fie conștienți de propriile convingeri, valori, opinii, idei vizavi de tema respectivă. Pentru a evita concluziile pripite, evaluatorul trebuie să-și pună întrebări care să le pună la îndoială ideea, să caute dovezi care nu le susțin punctul de vedere sau care oferă informații contrare, să ceară părerea altor persoane, să fie dispuși să renunțe la o interpretare și să accepte și alte opțiuni.

Analiza informației cantitative.

Analiza exploratorie, folosită atunci când nu este clar la ce se așteaptă evaluatorul de la date sau ca prim pas în procesul de analiză a datelor. Poate ajuta la evaluarea calității datelor din setul de date. Presupune examinarea distribuției variabilelor cheie pentru identificarea problemelor potențiale în ce privește calitatea datelor, cum ar fi: Identificarea valorilor aberante (extreme) - valori care nu au nici un sens (de exemplu, există copii în vârstă de 19 ani?) sau sunt foarte diferite (de exemplu, doar o persoană dintr-un raion)? Identificarea datelor lipsă - valori care lipsesc din setul de date (de exemplu, din 3000 de copii, 45% nu au statutul de dizabilitate specificat). În cazul în care există valori aberante (extreme), date lipsă sau alte tipuri de inconsecvențe, trebuie luată o decizie cu privire la includerea sau nu a acestora în analiză. Dacă datele nu se elimină, dar se observă alte neconcordanțe, acestea trebuie curățate pentru a permite analiza.

Analiza descriptivă. Este cel mai des folosit tip de analiză a datelor, care sumarizează concluziile și descrie populația - țintă sau o altă unitate de analiză (de ex. comunitate, instituție rezidențială, școală). După curățarea datelor, analiza descriptivă a datelor ne spune: cum arată datele, relațiile dintre diferitele variabile, cum se compară unitățile de analiză între ele. Analiza descriptivă a datelor nu arată cauzalitatea - spune 'ce', nu 'de ce'. Cea mai simplă analiză descriptivă este analiza univariate, care implică examinarea în mai multe cazuri a unei variabile/element de date în același timp.

Caracteristicile principale ale unei singure variabile/ element de date: distribuția de frecvență, tendința, tendința centrală: medie, mediană, mod, dispersia: amplitudinea, abaterea standard.

Distribuția de frecvență - este una dintre cele mai comune metode de a descrie o singură variabilă, folosită pentru valori categoriale și dezagregări. De obicei, valorile sunt grupate în categorii (de exemplu, ore) și intervale și sunt determinate frecvențele. Pot fi descrise în două moduri: ca un tabel sau ca o diagram (*histogramă, diagramă cu coloane*).

Tendința - urmărește tendința generală a schimbării. Dezvăluie tendințele datorate variațiilor sezoniere. Identifică valori aberante și performanțe sporite/ scăzute în anumite perioade. Compară efectul înainte sau după un eveniment. Realizează proiecții pentru a sprijini planificarea și stabilirea nivelurilor - țintă ale unui program.

Tendința centrală este o estimare a „centrului” unei distribuții de valori, utilizată, de regulă, atunci când există o variabilă continuă (de exemplu, vârsta, venitul). Măsurători ale tendinței centrale: Modul - valoarea cea mai frecvent întâlnită; Mediana - valoarea centrală a unei serii de date, cu jumătate din cazuri aflate deasupra și jumătate din cazuri sub aceasta. Media - media aritmetică.

Dispersia: amplitudinea, abaterea standard. Amplitudinea este diferența dintre valoarea cea mai mică (minimă) și cea mai mare (maximă) (de exemplu, 1–5, 4). Abaterea standard este o indicație a „răspândirii” valorilor în jurul mediei.

Analiza inferențială, care permite să se tragă concluzii mai ample despre populația sau unitatea de analiză din care este preluat eșantionul. Testează ipoteze despre date și permite generalizarea dincolo de un anumit set de date. Ajută la compararea, de ex. a mediilor unor valori referitoare la grupuri diferite sau aceiași indivizi, de-a lungul timpului. Utilizează analiza de regresie, a varianței, a corelației.

Selectarea tipului de analiză a datelor este determinată de: întrebarea la care doriți să răspundeți, tipurile de date și variabilele de interes, distribuția efectivă a variabilelor, numărul de cazuri.

Noțiuni specifice analizei datelor.

Raportul, presupune compararea a două variabile exprimate ca: a la b, a per b, a:b

Proporția reprezintă un raport în care toate unitățile din numărător sunt cuprinse, de asemenea, și în numitor. Este folosită pentru a compara o parte dintr-un întreg.

Pondere reprezintă un alt mod de a exprima o proporție (proporție înmulțită cu 100). Exprimă un număr în raport cu întregul.

Rata este folosită pentru a exprima frecvența unor evenimente într-o anumită perioadă de timp. Numărătorul și numitorul trebuie să fie din aceeași perioadă.

Media este cea mai utilizată măsură a tendinței centrale a unui set de date. Se calculează prin împărțire sumei datelor X la numărul de date X.

Mediana reprezintă o altă măsură a tendinței centrale, adică mijlocul unei distribuții (când numerele sunt ordonate: jumătate din numere sunt peste mediană și jumătate sunt sub mediană). Mediana nu este atât de sensibilă la valori aberante (extreme) ca media, așa că se poate folosi atunci când datele nu sunt simetrice sau uniforme.

Modul este o altă măsură a tendinței centrale, și anume valoarea ce apare cel mai frecvent într-un set de date. Pentru a determina modul, datele se ordonează și se numără fiecare.

Amplitudinea este o măsură a dispersiei. Se calculează prin scăderea din cea mai mare valoare a celei mai mici valori.

Abaterea standard este o estimare mai precisă și mai detaliată a dispersiei decât amplitudinea (o valoare aberantă/extremă poate exagera foarte mult amplitudinea). Dacă abaterea standard este mică atunci valorile dintr-un set de date sunt apropiate de medie. Dacă abaterea standard este mare atunci valorile sunt îndepărtate de medie. Interpretarea abaterii standard variază în funcție de variabilă.

Bibliografie:

1. Monitorizarea și evaluarea activităților cu tinerii – Ghid pentru tineri și profesioniști care lucrează cu tinerii, Centrul Național de Resurse pentru Tineri, Chișinău, 2006.
2. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.
3. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
4. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 8: Vizualizarea datelor pentru sprijinul decizional

Unități de conținut:

1. Noțiuni de vizualizare a datelor.
2. Modalități de vizualizare a datelor.
3. Greșeli frecvente de prezentare a datelor.
4. Tipuri de diagrame.
5. Realizarea unei diagrame.
6. Raportarea.

Obiective de referință:

- Să cunoască ce înseamnă vizualizarea datelor și care este importanța acesteia;
- Să identifice modalități de vizualizare a datelor;
- Să poată evita greșelile frecvente;
- Să cunoască caracteristicile unui raport bine întocmit.

Forme și strategii de organizare a activității didactice:

Curs teoretic, prelegere tematică interactivă

Termeni-cheie și conținut rezumativ:

Vizualizarea datelor - crearea unei reprezentări vizuale a datelor sub formă de tabele, diagrame (grafice), histograme, cartograme (hărți) care să le facă mai ușor de înțeles, analizat și utilizat (adaptat după Few, 2012).

Vizualizarea datelor funcționează în felul următor: informațiile se procesează în subconștient, ochiul este atras de anumite culori, forme sau tipare care ies în evidență (0,3 secunde), informația e acumulată în subconștientul nostru înainte de a fi atent analizată, creierul analizează apoi informația care iese în evidență.

Modalități de vizualizare a datelor: Tabel, Diagramă (grafic).

Tabelul se folosește pentru a cunoaște valorile individuale, când e nevoie de valori precise, pentru a prezenta mai multe unități de măsură (nr., %, etc.), pentru a ilustra atât totaluri cât și valori specifice în același loc. Tabelul prezintă date, însă nu le interpretează

Diagrama examinează seturi de valori pentru a indica tipare, tendințe, extreme, transmite mesaj conținut în forma în care valorile sunt prezentate, arată relația între seturi de date.

Greșeli frecvente în construirea tabelor: tabel fără titlu și unitate de măsură, culori nepotrivite; tabel fără număr, titlu, sursă de date, neinteligibil; necorelarea titlului tabelului cu datele prezentate, abrevieri neexplicate; tabel inutil pentru informația prezentată.

Recomandări pentru elaborarea unui tabel.

Alegerea diagramei potrivite. În alegerea diagramei potrivite trebuie să cunoaștem ce dorim să arătăm: o comparație între diferite categorii de date (pentru a arăta similitudinile sau diferențele) sau în timp? o distribuție pentru a evidenția tendința centrală a datelor? o compoziție a unui întreg pentru a arăta corespondența între părți sau ponderea din întreg? o relație/legătură între date sau între două sau mai multe variabile și conexiunile aferente?

Tipuri de diagrame.

Diagrama cu coloane, care este frecvent folosită pentru a compara valorile unor mărimi la anumite momente de timp sau categorii de date. Ilustrează proporții, tendințe, comparații, extreme. Folosește dreptunghiuri (coloane) pentru vizualizarea datelor. Poate fi: simplă, cu coloane grupate, cu coloane stratificate.

Diagrama cu bare, care este frecvent folosită pentru a compara categorii de date. Ilustrează proporții, tendințe, comparații, contraste. •Folosește bare pentru vizualizarea datelor, categoriile fiind de obicei așezate pe axa verticală, iar valorile pe axa orizontală. Poate fi: simplă, cu bare grupate, cu bare stratificate, cu bare + și –.

Diagrama cu structură radială (tip 'plăcintă') este utilizată să ilustreze părțile componente ale unui întreg. •Fiecare felie din 'plăcintă' reprezintă o categorie sau o valoare ce totalizează 100%. Trebuie reprezentate bi-dimensional.

Diagramă cu linii folosește linii pentru a indica valorile numerice, de obicei pe o perioadă de timp, de aceea, este cel mai adesea folosită pentru a a răta tendințe sau evoluții. Poate fi: simplă sau cu marcaje pentru a indica valorile de date individuale.

Diagrama radar (de tip 'pânză depășianjen') care de obicei folosită pentru comparații între obiective și realizări. Este utilă pentru compararea mai multor serii de date în funcție de anumite categorii definite anterior. Poate fi: cu linii, cu suprafețe-felie (cunoscută drept diagramă Nightingale) sau suprapuse.

Cartograma se utilizează pentru redarea intensității manifestării unui fenomen. Este recomandată când intensitatea fenomenului surprins de seria de spațiu nu prezintă o variabilă prea mare pentru a nu apela la prea multe culori sau nuanțe care să îngreuneze citirea cartogramei.

Programe de realizare de tabele și diagrame: MS Word, MS Excel, PowerPoint, Infogram (infogr.am/beta), Tableau (tableau.com), Piktochart(piktochart.com), Easely(easel.ly), Visage (create.visage.co), informationisbeautiful.net

Greșeli frecvente în construirea diagramelor: diagramă greu de înțeles, lipsesc etichetele de date (data labels), diagramă cu bare grupate pentru date necomparabile, Diagramă prost întocmită, mesaj neclar, Diagramă încărcată inutil cu date și text, diagramă prost aleasă pentru vizualizarea seriilor de date, Diagramă greu de citit, Folosirea valorilor nominale în diagrame tip 'plăcintă'.

Recomandări pentru realizarea unei diagrame.

Raportarea. Rapoartele de evaluare servesc pentru: a demonstra responsabilitatea, îndeplinind promisiunile politice făcute cetățenilor și altor constituenți; a convinge și argumenta, folosind probe din constatări; a institui practica de raportare a constatărilor în politica instituțională și organizațională; a explora și investiga, pentru a identifica ce lucrează? și ce nu lucrează? și de ce?; a documenta, înregistra și crea memoria instituțională și organizațională; a implica constituenții printr-un proces participativ de consultare, luare a deciziilor și verificarea implementării; a obține suport din partea constituenților, demonstrând rezultate; a promova și spori înțelegerea serviciilor, programelor și politicilor, raportând rezultate. Procesul de raportare este un element crucial în sistemul de monitorizare și evaluare deoarece are rolul important în facilitarea accesului la informația relevantă referitoare la implementare și deciziile de alocare a resurselor pentru manageri, implementatori și constituenții cheie.

Bibliografie:

1. Evergreen, S., & Emery, A. K. Data Visualization Checklist. 2016. <https://stephanieevergreen.com/updated-data-visualization-checklist/>
2. Few, S. Show Me the Numbers: Designing Tables and Graphs to Enlighten. Burlingame, CA: Analytics Press. 2012.
3. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
4. MEASURE Evaluation. Introduction to Basic Data Analysis and Interpretation for Health Programs, Version 1. Retrieved from <https://www.measureevaluation.org/resources/training/capacity-building-resources/basic-data-analysis-for-health-programs>, 2011.
5. Robbins, N.B. Creating More Effective Graphs. Wayne, NJ, USA: Chart House. 2013.
6. The Data Visualisation Catalogue, <https://datavizcatalogue.com/search.html>
7. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

1.5. Lucrul individual

Procesul de formare a competențelor profesionale în cadrul unității de curs *Utilizarea datelor în procesul decizional în asistență socială* se axează pe un process de instruire complex format din orele teoretice (prelegeri) și orele practice (seminare și laboratoare) care presupun interacțiunea nemijlocită cu studenții, precum și activitatea de studiere și cercetare individuală a studenților. Lucrul individual al studenților se realizează în afara orelor de curs, sub ghidarea profesorului titular de disciplină și reprezintă sarcini axate pe activitatea de investigare, analiză și cercetare aplicativă a unor subiecte relevante din cadrul unităților de conținut ale cursului, în baza unor strategii de realizare definite și enunțate prealabil.

Finalitatea lucrului individual constituie o etapă complementară necesară a procesului de predare-învățare care contribuie la consolidarea, dezvoltarea și testarea cunoștințelor și competențelor formate în cadrul orelor de curs, precum și la formarea, fortificarea și dezvoltarea aptitudinilor de investigare și cercetare independentă, de analiză și abordare critică, de documentare, analiză, evaluare. Lucrul individual al studentului va fi relaționat la conținutul orelor de seminar. Îndrumarea și evaluarea lucrului individual se va realiza atât în cadrul orelor de seminar, cât și al orelor de consultații, de serviciu ale profesorului și al altor activități didactico-metodice.

Metode și strategii de lucru individual

În procesul de predare-învățare se va ține cont de două aspecte ale activității individuale a studentului:

Primul aspect ține de activitatea individuală privind învățarea unei teme concrete: studierea notelor de curs, documentarea, realizarea unor sarcini sau situații – problemă etc.

Al doilea aspect ține de construcția unor produse, procese în mod individual sau în grup. În acest sens studenții vor elabora:

a) *Analiza strategiilor, ghidurilor și a documentelor de politici* – constituie un studiu rezumativ, realizat de către student în mod individual în baza investigării unui ghid, document de politici. Acest exercițiu de cercetare și reflexiv are drept scop instruirea, în baza resurselor informaționale, a studentului.

	<i>Strategii de realizare</i>	<i>Structura</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<i>Analiza Ghidului, Documentului de politici (notă rezumativă)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Lectură independentă; - Cugetarea personală asupra problemei de politici; - Gândirea critică; - Selectarea și sinteza datelor; - Generalizarea opțiunilor de politici; - Reflectarea punctului de vedere asupra documentului de politici. 	<ul style="list-style-type: none"> - Argumentarea conținutului documentului în contextual al subiectului studiat; - Analiza problemei Reglementate în documentul de politici; - Noțiunile și indicatorii de bază; - Sinteza opțiunilor de politici; - Reflectarea opiniei studentului. - Volum 10-17 pagini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sinteza; - Capacitatea de argumentare; - Capacitatea de lucru cu datele disponibile în documentul de politici; - Formularea de concluzii și recomandări.

b) *Elaborarea aplicativă* – presupune tehnici de lucru individual prin realizarea unor scheme personalizate, modele și prezentări în baza unor tipare prestabilite. Acest exercițiu cu caracter aplicativ va dezvolta potențialul intelectual al studentului prin solicitarea cunoștințelor, creativității, gândirii multilaterale, imaginației etc. Prin realizarea elaborării aplicative are loc transferul cunoștințelor teoretice pe o dimensiune practică, aplicarea teoretică în practică, generarea de soluții pentru diverse probleme de politici publice, argumentarea atitudinilor proprii față de subiectul studiat.

	<i>Strategii de realizare</i>	<i>Structura</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<i>Elaborarea aplicativă</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Cercetarea teoretică a problemei; - Transferul din aspectul teoretic în cel practic; - Respectarea cerințelor metodologice de cercetare. 	<ul style="list-style-type: none"> - Schema sau modelul elaborat de către student va depinde de sarcina dată și nu are o structură generalizatoare. - Volum 5-10 pagini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Adaptabilitatea conținutului la realitățile subiectului cercetat; - Reflectarea sarcinilor fixate și coerența dintre dimensiunea teoretică și cea practică.

c) *Referatul* reprezintă o elaborare cu caracter științific destinată unei teme prestabilite, ce poate fi prezentat atât în cadrul activității didactice curente, cât și la desfășurarea conferințelor și sesiunilor științifice studentești. Referatul constituie un produs de cercetare, care permite studentului să-și dezvolte abilitățile intelectuale și creatoare în baza unor subiecte de importanță științifică. Prin elaborarea referatelor cadrul didactic își propune ca scop să atragă atenția studenților asupra unor probleme importante din cadrul obiectului de studiu al unității de curs *Utilizarea datelor în procesul decizional în asistență socială*.

	<i>Strategii de realizare</i>	<i>Structura</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<i>Referatul</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Formularea problemei; - Studiul surselor bibliografice; - Definirea noțiunilor și conceptelor; - Selectarea metodelor de cercetare; - Argumentarea și atitudinea critică; - Formularea de concluzii și recomandări. 	<ul style="list-style-type: none"> - Foaia de titlu; - Cuprinsul; - Introducerea; - Conținutul de bază; - Concluzii și recomandări; - Lista surselor bibliografice. - Volum 10-15 pagini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Abordarea originală; - Organizarea și prezentarea informațiilor; - Personalizarea soluției; - Argumentarea soluției; - Volumul bibliographic - surse relevante (minimum 7 surse bibliografice); - Aspectul analitic (prezentarea mai multor opinii, expunerea propriilor opinii cu privire la subiectul abordat, relevanța concluziilor) - Modalitatea de prezentare și argumentare a tezelor (la prezentarea orală a referatului, gradul de cunoaștere a materialului prezentat, capacitatea de a răspunde la întrebări etc.) - Tehnoredactarea. <p>Cerințe tehnice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Număr de pagini: 7-10 p. • Text cules cu Times New roman, font 14, 1,5 între rânduri, spațiul – 3 cm, 2,5 cm, 2,5 cm, 1,5 cm • Diacriticele sunt obligatorii • Referințe la subsol, după standard.

d) *Studiul de caz* reprezintă o strategie de învățare formativă bazată pe cercetare și se încadrează în specificul lucrului individual al studentului. Studiul de caz constituie analiza și dezbaterăa unui caz tipic, reprezentat de o situație particulară și problematică din activitatea unei instituții publice, a unui grup social. Antrenarea studentului în acest gen de exercițiu euristic va permite acestuia să se confrunte cu situații problematice din viața reală și reprezentative a unei situații generale. Studiul de caz va servi ca suport în pregătirea pentru elaborarea tezei de licență, unde realizarea unui studiu de caz este obligatorie.

	<i>Strategii de realizare</i>	<i>Structura</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<i>Studiul de caz</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Culegerea de informații; - Alegerea cazului pentru cercetare; - Problematizarea; - Relaționarea cunoștințelor teoretice cu observațiile din teren; - Sinteza cercetării. 	<ul style="list-style-type: none"> -Introducere (argumentarea cazului); - Metodologia; -Interpretarea subiectului; -Concluzii și recomandări. - Volum 5-10 pagini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Actualitatea; - Abordarea originală și aplicativă; - Organizarea și prezentarea informațiilor; - Calitatea concluziilor și recomandărilor.

Repartizarea orientativă a orelor de lucru individual

Nr. d/o	Unități de conținut	Ore de lucrul individual	
		zi	f/r
1.	Atribuțiile autorităților în materie de monitorizare și evaluare.		2
2.	Cererea și utilizarea datelor.	6	9
3.	Introducere în monitorizare și evaluare.	8	13
4.	Colectarea datelor pentru monitorizare și evaluare.	6	9
5.	Calitatea datelor.	6	9
6.	Indicatori utilizați în monitorizare și evaluare.	6	10
7.	Analiza datelor.	6	10
8.	Vizualizarea datelor pentru sprijinirea procesului decizional.	6	10
	TOTAL	45	72

1.6. Strategii de predare și învățare

Unitatea de curs *Utilizarea datelor în procesul decizional în asistență socială* are drept scop formarea și dezvoltarea competențelor profesionale ale viitorilor asistenți sociali. Competențele necesare vor fi formate prin organizarea eficientă a procesului de instruire. Pentru aceasta sunt anumite condiții:

1. Organizarea activităților. Pentru buna organizare a procesului didactic ambii subiecți necesită de a-și organiza eficient activitățile. De calitatea procesului de învățare depinde în mare măsură nivelul de formare a competențelor. În această ordine de idei, în procesul de organizare a activităților se vor asigura:

- condiții optime pentru buna colaborare dintre student și profesor, unde profesorul pe post de mediator devine constructor al situațiilor de învățare și al ambianței constructive, motivante pentru student ;
- un set de procese care duc la îmbunătățirea relațiilor dintre părți;
- oferirea de oportunități fiecărui student de a-și valorifica potențialul intelectual, aptitudinile personale și experiența individuală;
- stimularea spiritului critic constructiv a capacității de argumentare și de identificare a alternativelor.

2. Selectarea adecvată a metodelor de instruire. Se vor folosi strategii centrate pe student, cu accent pe dobândirea (inter)activă a cunoștințelor, abilităților și competențelor prin cooperare/colaborare și pe învățare autonomă.

Orele de curs: prelegere introductivă; prelegere tematică interactivă; prelegere-dezbatere; prelegere problematizată;

Orele de seminar: de reluare și aprofundare; de dezvoltare; în bază de discuții, studii de caz, sarcini de lucru, exerciții, rezultate ale studiului individual etc.;

Orele practice/laborator: în bază de exerciții, observare dirijată, simulare și modelare, proiect, învățare bazată pe sarcini de lucru, problematizare etc.;

Studiu individual în baza elaborării ghidate a unor produse diferențiate/ individualizate/de grup: sistem de sarcini aplicative/practice; proiect, studiu de caz, situație-problemă, examinarea unui set de date, vizualizarea acestora și propunerea de recomandări de politici publice pentru abordarea problemelor identificate; elaborarea cadrului de monitorizare și evaluare a unui document de politici publice în domeniul social.

Pentru realizarea *prelegerilor* eficiente se vor respecta reguli, precum:

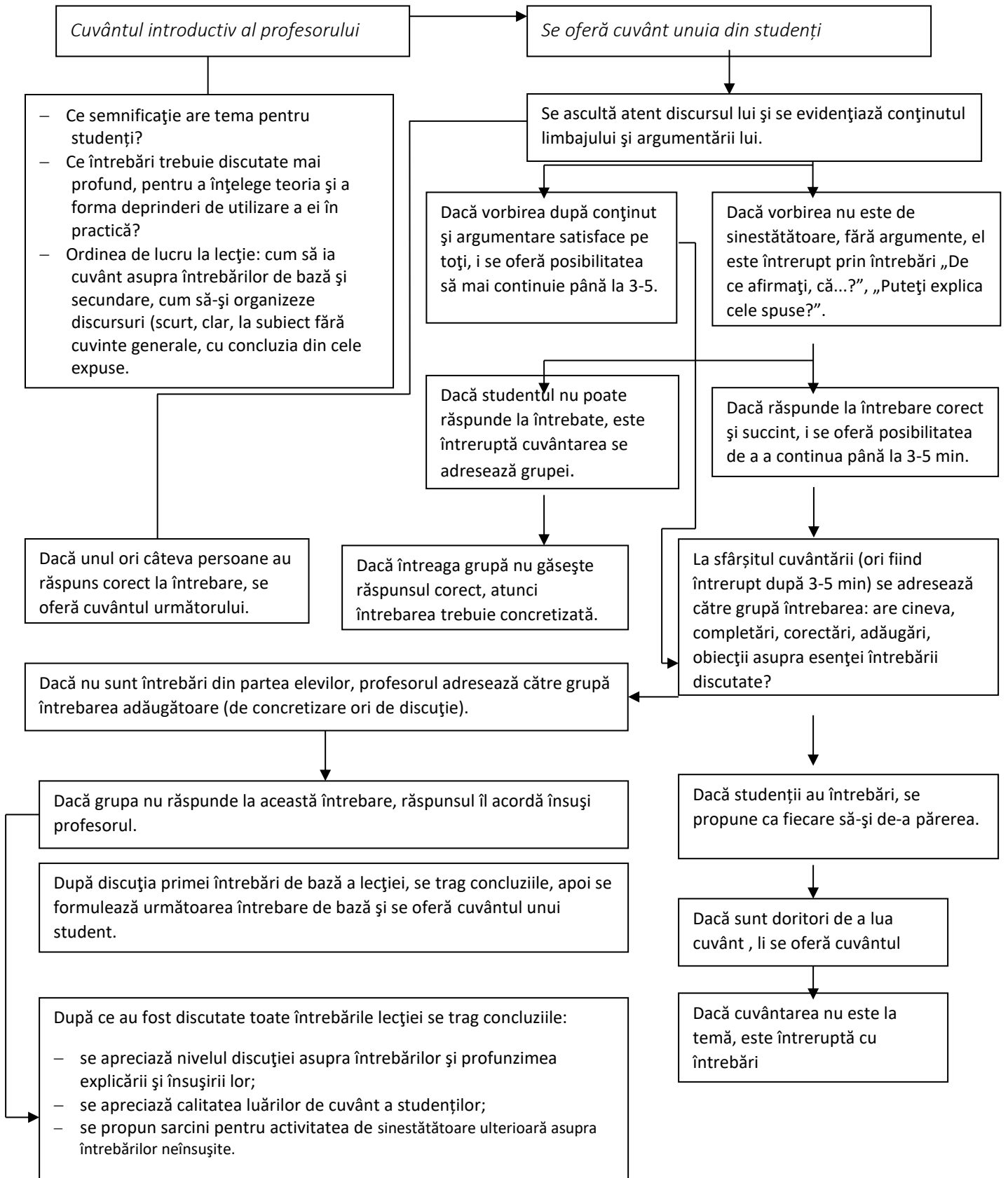
- Definirea în mod clar a temei sau problemei care urmează a fi abordată;
- Luarea în considerare a nivelului de cunoștințe și capacitatea de înțelegere a auditorului;
- Abordarea lucrurilor în așa manieră încât să concorde cu nivelul de cunoștințe și capacitatea de înțelegere a celor care ascultă;
- Trebuie să se țină cont de criteriile valorice, de interesele și de preocupările auditorului.

La baza prelegerii va sta triada: a explica - a înțelege - a convinge, unde:

- ✓ a explica - a încerca să-i faci pe alții să înțeleagă;
- ✓ a înțelege - a crea noi asociații de idei în mintea celor care învață;
- ✓ a convinge - a-i face pe alții să adopte un anumit punct de vedere sau o anumită atitudine.

Lecția - discuție se utilizează cu precădere în cadrul orelor de seminar, când este necesar de a evidenția diferite unghiuri de vedere asupra unei probleme. Participanții la discuție trebuie să fie toți studenții prezenți la lecție. Discuția nu presupune conturarea unei opinii de grup comune, însă ea contribuie la alegerea deschisă de către student a poziției (punctului de vedere) tangențiale cu a sa propriei asupra problemei. Structura discuției este aceeași ca și a oricărei alte activități: scopul discuției – soluționarea problemei, mijloacele – înaintarea ipotezelor și verificarea lor în dispută; rezultat – concluzia, care poate satisface ori toți participanții ori majoritatea, succesul discuției depinde de motivația studenților.

Schema structural-logică a acțiunilor de dirijare a discuției de către profesor

Simularea și modelarea se utilizează în cadrul orelor de laborator. Prin intermediul acestor metode se pot reda, prin analogie, diverse situații, raționamente, care pot să reprezinte relații dintre obiecte, fenomene, procese etc.

De asemenea în cadrul orelor de laborator se utilizează metode bazate pe *rezolvarea unor sarcini de lucru*, utilizându-se cu precădere rezolvarea unei game cât mai variate de aplicații practice și punându-se accent pe realizarea cu exactitate și la timp a cerințelor sarcinilor de lucru.

Realizarea *proiectelor* în cadrul activităților practice va urmări dezvoltarea abilităților de lucru în echipă.

Problematizarea mai poate fi denumită și predare prin rezolvare de probleme sau predare productivă de probleme. Conform acestei metode studentul este pus în fața unor dificultăți create în mod deliberat, iar prin depășirea lor învață ceva nou. „Punctul forte” al metodei îl constituie situația-problemă. La crearea situației de tip problemă se va ține cont de următoarele caracteristici:

- A. Situația trebuie să prezinte o dificultate pentru subiect;
- B. Situația trebuie să prezinte interes, astfel încât acesta să acționeze spre a rezolva problema;
- C. Situația trebuie să orienteze activitatea studentului spre a rezolva problema și spre a-l cointeresa pe acesta de a dobândi noi cunoștințe;
- D. Rezolvarea situației nu va fi posibilă fără a apela la resurselor recent dobândite.

Aplicarea acestei metode presupune parcurgerea a patru etape:

1. Formularea problemei – este descrisă situația problemă, explicarea, după necesitate a diferitor puncte cheie, care ar permite subiectului să perceapă problema;
2. Studiarea problemei – se lucrează în mod independent, sunt reactualizate anumite resurse;
3. Determinarea soluției – în cadrul acestei etape sunt pregătite resursele necesare, se descoperă mijloacele care duc la rezolvarea problemei și este analizat modul de aplicare a acestora în determinarea soluției;
4. Obținerea rezultatului final – se analizează rezultatul obținut și formate anumite concluzii.

1.7. Strategii de evaluare

Evaluarea cunoștințelor acumulate în cadrul procesului de predare/învățare la disciplina *Utilizarea datelor în procesul decizional în asistență socială* se realizează în baza a trei tipuri de strategii de evaluare:

➤ *Evaluarea inițială* – se realizează la începutul activității de predare a disciplinei cu scopul de a cunoaște nivelul de pregătire a studenților la momentul respectiv, exprimat în termeni de competențe însușite, dar și potențiale. Determinarea bagajului de cunoștințe obținute, a capacităților de învățare, a abilităților necesare asimilării cunoștințelor viitoare reprezintă una dintre premisele conceperii programului de instruire și o condiție importantă pentru o activitate didactică reușită ce se propune spre realizare. Compararea evaluării inițiale și finale după schema „până-după” va produce informația necesară pentru determinarea calității și eficienței procesului didactic desfășurat.

➤ *Evaluarea formativă/curentă* se va efectua prin verificarea sistematică pe parcursul procesului de instruire, astfel cadrul didactic obținând informații despre nivelul și gradul de realizare a obiectivelor operaționale. Evaluarea formativă constituie o apreciere a rezultatelor obținute pe durata unei activități, pas cu pas. Acest gen de evaluare mai este cunoscut sub denumirea de evaluare curentă. Evaluarea formativă reprezintă strategia de bază a evaluării performanței sistematice a studentului pe durata orelor de contact direct, în primul rând se referă la orele de seminar, dar și în timpul orelor de curs. În cadrul evaluării formative este inclusă și evaluarea lucrului individual, realizat în mod sistematic pe parcursul semestrului de studiu. Activitățile și sarcinile orientative ale lucrului individual ce se propun a fi realizate sunt specificate în descrierea desfășurării orelor de seminar. Evaluarea curentă la unitatea de curs se realizează în baza unor probe scrise/orale/practice în perioadele reglementate: 2 evaluări curente la unitățile de curs în semestrele fără stagii de practică - în săptămânile 5-8 și 10-13; o evaluare curentă în semestrele ce unclud stagii de practică - în săptămânile 12-14.

➤ *Evaluarea finală* la unitatea de curs se realizează în formă de examen scris/oral/mixt cu focalizare pe evaluarea de competențe. Nota pentru evaluarea finală la unitatea de curs se formează ca: 60% din nota semestrială (media notelor obținute la evaluarea curentă, notelor pentru răspunsurile/produsele prezentate la seminarii, laboratoare și în cadrul lucrului individual) și 40% din nota pentru răspunsul la examen.

III. CONȚINUTUL ORELOR DE SEMINAR. REPERE METODICE ȘI BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

Tema 2. Cererea și utilizarea datelor.

Unități de conținut:

1. Ciclul luării deciziilor bazate pe evidențe.
2. Bariere în utilizarea datelor (tehnice, organizaționale, comportamentale, mediu extern).
3. Intervenții pentru facilitarea utilizării datelor.
4. Abordarea în șapte pași (MEASURE Evaluation) a utilizării datelor în procesul decizional din domeniul social.

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Elaborarea schemei ciclului luării deciziilor bazate pe evidențe.
2. Elaborarea diagramei Fishbone "Bariere în utilizarea datelor", identificând următoarele tipuri de bariere:
 - ✓ Tehnice
 - ✓ Organizaționale
 - ✓ Comportamentale
 - ✓ Din mediul extern.
3. Activitate în grup de lucru. Discutarea în grup și prioritizarea a două din cinci întrebări pe baza criteriilor de priorizare propuse. Identificarea datelor de care este nevoie pentru a da un răspuns la cele două întrebări prioritizate și sursele de date.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive: expunerea, problematizarea, strategii euristice: explicarea cauzală, explicarea consecutivă și teleologică; strategii bazate pe acțiunea de cercetare: descoperirea deductivă, descoperirea prin analogie. Forme de organizare a activității didactice: lucrul în grup, elaborarea de scheme explicative.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Elaborarea unei scheme în care să reflecte etapele a utilizării datelor în procesul decizional din domeniul social.

Bibliografie:

1. Judice, NR. 7 Steps to Use Routine Information to Improve HIV/AIDS Programs. Chapel Hill, NC, USA: MEASURE Evaluation, University of North Carolina, 2009.
2. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
3. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 3. Introducere în monitorizare și evaluare.

Unități de conținut:

1. Introducere în monitorizare și evaluare. Relația dintre monitorizare și evaluare.
2. Monitorizarea.
3. Evaluarea.

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Identificarea diferențelor principale dintre monitorizare și evaluare.
2. Elaborarea scema tipurilor de evaluări.
3. Argumentarea utilității monitorizării și evaluării în domeniul social.
4. Discuții:
 - 1) Ce categorii de date colectează STAS pentru formularul statistic CER 103?
 - 2) Ce date colectează Direcția în mod direct și în ce categorie se încadrează acestea?
 - 3) Ce date secundare folosește Direcția?

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive: expunerea, problematizarea, strategii euristice: explicarea cauzală, explicarea consecutivă și teleologică; strategii bazate pe acțiunea de cercetare: descoperirea deductivă, descoperirea prin analogie. Forme de organizare a activității didactice: lucrul în grup, elaborarea de scheme explicative.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Analiza *GHID-ului METODOLOGIC privind planificarea serviciilor sociale la nivel local*, 2021 și reflectarea asupra următoarelor subiecte:

- ✓ Monitorizarea procesului de implementare a politicilor publice,
- ✓ Elemente definitorii ale procesului de planificare a serviciilor sociale la nivel local.

Bibliografie:

1. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.
2. Ghid metodologic privind planificarea serviciilor sociale la nivel local / Tamara Așașan; au contribuit: Victoria Secu [et al.]; People in Need Moldova, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova. – Chișinău: S. n., 2021.
3. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
4. Monitorizarea și evaluarea activităților cu tinerii – Ghid pentru tineri și profesioniști care lucrează cu tinerii, Centrul Național de Resurse pentru Tineri, Chișinău, 2006.
5. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 4. Colectarea datelor pentru monitorizare și evaluare.

Unități de conținut:

1. Definiția procesului de colectare a datelor.
2. Metode de colectare a datelor.
3. Instrumente de colectare a datelor.

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Definiți procesul de colectare a datelor.
2. Analizați metodele de colectare a datelor cantitative.
3. Analizați metodele de colectare a datelor calitative.
4. Identificați pentru metodele de colectare a datelor cele mai eficiente instrumente.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive: expunerea, problematizarea, strategii euristice: explicarea cauzală, explicarea consecutivă și teleologică; strategii bazate pe acțiunea de cercetare: descoperirea deductivă, descoperirea prin analogie. Forme de organizare a activității didactice: lucrul în grup, elaborarea de scheme explicative.

Strategii și sarcini de lucru individual:

1. Elaborați o schema- tabel, în care să inserați tipurile de date după diferite criterii de clasificare, caracteristica acestora, exemple, beneficii și limite.
2. Realizați o schema cu asemănări și deosebiri între interviu și discuția focus-grup.
3. Folosind Diagrama Venn explorați relații dintre diferiți actori (APL I, APL II, OSC, prestatori de servicii, alte instituții și organizații), care trebuie să colaboreze pentru dezvoltarea, prestarea, monitorizarea și evaluare serviciilor sociale.

Bibliografie:

1. Monitorizarea și evaluarea activităților cu tinerii – Ghid pentru tineri și profesioniști care lucrează cu tinerii, Centrul Național de Resurse pentru Tineri, Chișinău, 2006.
2. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.

Tema 5. Calitatea datelor

Unități de curs

1. Importanța calității datelor
2. Dimensiunile calității datelor
3. Strategii de asigurare a calității datelor

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Argumentați importanța calității datelor în procesul decizional în asistență socială.
2. Exemplificați pericolele pentru toate dimensiunile calității datelor: Validitatea, Fiabilitatea, Comprehensivitatea, Precizia, Actualitatea, Integritatea, Confidențialitatea.
3. Relatați despre cât de calitative trebuie să fie datele?
4. Descrieți strategiile de asigurare a calității datelor.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive: expunerea, problematizarea, strategii euristice: explicarea cauzală, explicarea consecutivă și teleologică; strategii bazate pe acțiunea de cercetare: descoperirea deductivă, descoperirea prin analogie. Forme de organizare a activității didactice: lucrul în grup, elaborarea de scheme explicative.

Strategii și sarcini de lucru individual:

1. Elaborați o schema în care să reflectați pericolele pentru validității, fiabilității, comprehensivității, preciziei, actualității, integrității, confidențialității datelor.

Bibliografie:

1. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.
2. Malcoci Ludmila, Monitorizarea și evaluarea participativă. Îndrumar pentru comunități, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Chișinău, 2008.
3. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
4. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 6. Indicatori utilizați în monitorizare și evaluare

Unități de conținut

1. Noțiune de indicator.
2. Tipologia indicatorilor.
3. Structura unui indicator.
4. Greșeli de formulare a indicatorilor.

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Dați definiția indicatorului.
2. Numiți tipuri de indicatori de performanță pentru serviciile sociale și exemplificați (indicatori de produs, de eficiență, de rezultat).
3. Descrieți condițiile esențiale ce țin de indicatori pentru a realiza cu succes monitorizarea și evaluare.
4. Exemplificați structura unui indicator.
5. Identificați greșeli în formulare de indicatori și propuneți recomandări de îmbunătățire.
6. Este dat rezultatul (*outcome*): Acces sporit al copiilor vulnerabili și familiilor lor la servicii comunitare de sprijin familial (medical, reabilitare socială, after-school, sprijin psihologic) după dezinstituționalizare.

Argumentați dacă indicatorul următor este potrivit pentru măsurarea acestui rezultat:

Indicator: *Nr. Familiilor reunificate ce beneficiază de servicii comunitare de sprijin familial.*

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive: expunerea, problematizarea, strategii euristice: explicarea cauzală, explicarea consecutivă și teleologică; strategii bazate pe acțiunea de cercetare: descoperirea deductivă, descoperirea prin analogie. Forme de organizare a activității didactice: lucrul în grup, elaborarea de scheme explicative.

Strategii și sarcini de lucru individual:

1. Elaborați schema – tabel a tipologiei indicatorilor.
2. Prezentați într-o schema caracteristicile unui indicator bun.

Bibliografie:

1. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.
2. Hilhorst Thea and Guijt Irene, Participatory Monitoring and Evaluation – A Process to Support Governance: A Guidance Paper, Report to the World Bank, Royal Tropical Institute, Amsterdam, 2006.
3. Malcoci Ludmila, Monitorizarea și evaluarea participativă. Îndrumar pentru comunități, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Chișinău, 2008.
4. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
5. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 7. Analiza datelor

Unități de conținut:

1. Tipuri de date
2. Noțiunea de analiză a datelor
3. Tipuri de analiză a datelor
4. Analiza exploratorie a datelor
5. Analiza descriptivă a datelor
6. Analiza inferențială a datelor
7. Selectarea tipului de analiză a datelor

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Definiți analiza datelor.
2. Dați exemple de transformarea datelor brute în informații utile.
3. Descrieți analiza datelor calitative.
4. Descrieți analiza exploratorie a datelor. Exemplificați.
5. Descrieți analiza descriptivă a datelor
6. Descrieți analiza inferențială a datelor

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive: expunerea, problematizarea, strategii euristice: explicarea cauzală, explicarea consecutivă și teleologică; strategii bazate pe acțiunea de cercetare: descoperirea deductivă, descoperirea prin analogie. Forme de organizare a activității didactice: lucrul în grup, elaborarea de scheme explicative.

Strategii și sarcini de lucru individual:

1. Elaborați exemple de întrebări, modalități de analiză și de interpretare a datelor. Completați fișa:

<p><u>Întrebare tip 1: Politici</u></p> <p>Întrebare:</p> <hr/> <hr/> <p>Analiză:</p> <hr/> <hr/> <p>Interpretare:</p> <hr/> <hr/>
<p><u>Întrebare tip 2: Programare</u></p> <p>Întrebare:</p> <hr/> <hr/> <p>Analiză:</p> <hr/> <hr/> <p>Interpretare:</p> <hr/> <hr/>
<p><u>Întrebare tip 3: Implementare</u></p> <p>Întrebare:</p> <hr/> <hr/> <p>Analiză:</p> <hr/> <hr/> <p>Interpretare:</p> <hr/> <hr/>

2. **Elaborați un referat: ”Noțiuni specifice analizei datelor”** (raport, proporție, pondere, rată, medie, mediană, mod, amplitudine, abatere standard).

Bibliografie:

1. Monitorizarea și evaluarea activităților cu tinerii – Ghid pentru tineri și profesioniști care lucrează cu tinerii, Centrul Național de Resurse pentru Tineri, Chișinău, 2006.
2. Ciocan Ludmila. Ghid privind monitorizarea și evaluarea participativă a serviciilor sociale destinat organizațiilor societății civile. Chișinău 2019.
3. MEASURE Evaluation, Curs de instruire în cererea și utilizarea datelor, Chișinău, 2019.
4. Toartă Viorica, Gheorghe Camelia. Examinarea și utilizarea datelor pentru luarea deciziilor în beneficiul copilului. Ghid metodologic. Chișinău, 2022.

Tema 8: Vizualizarea datelor pentru sprijinul decizional

Unități de conținut:

1. Noțiuni de vizualizare a datelor.
2. Modalități de vizualizare a datelor
3. Greșeli frecvente de prezentare a datelor
4. Tipuri de diagrame
5. Realizarea unei diagrame
6. Raportarea.

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Definiți vizualizarea datelor.
2. Descrieți utilizarea tabelului și a diagramei pentru vizualizarea datelor.
3. Identificați situații când se folosește:
 - Diagrama cu coloane
 - Diagrama cu bare
 - Histograma
 - Diagrama cu structură radială (tip ‘plăcintă’)
 - Diagrama cu linii
 - Diagrama radar
 - Cartograma.
4. Descrieți structura Raportului de monitorizare și evaluare.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive: expunerea, problematizarea, strategii euristice: explicarea cauzală, explicarea consecutivă și teleologică; strategii bazate pe acțiunea de cercetare: descoperirea deductivă, descoperirea prin analogie. Forme de organizare a activității didactice: lucrul în grup, elaborarea de scheme explicative.

Strategii și sarcini de lucru individual:

1. Formulați recomandări pentru elaborarea unui tabel fără greșeli.
2. Formulați recomandări pentru elaborarea unei diagrame fără greșeli.
3. Elaborați un referat cu subiectul ”Procesul de raportare în sistemul de monitorizare și evaluare”

Bibliografie:

1. The Data Visualisation Catalogue, <https://datavizcatalogue.com/search.html>
2. Evergreen, S., & Emery, A. K. (2016). Data Visualization Checklist. <https://stephanieevergreen.com/updated-data-visualization-checklist/>
3. Few, S. (2012). *Show Me the Numbers: Designing Tables and Graphs to Enlighten*. Burlingame, CA: Analytics Press.
4. MEASURE Evaluation. (2011). *Introduction to Basic Data Analysis and Interpretation for Health Programs, Version 1*. Retrieved from <https://www.measureevaluation.org/resources/training/capacity-building-resources/basic-data-analysis-for-health-programs>
5. Robbins, N.B. (2013). *Creating More Effective Graphs*. Wayne, NJ, USA: Chart House.

IV. CONȚINUTUL ORELOR DE LABORATOR.

Tema 2. Cererea și utilizarea datelor.

Unități de conținut:

1. Ciclul luării deciziilor bazate pe evidențe.
2. Bariere în utilizarea datelor (tehnice, organizaționale, comportamentale, mediu extern).
3. Intervenții pentru facilitarea utilizării datelor.
4. Abordarea în șapte pași (MEASURE Evaluation) a utilizării datelor în procesul decizional din domeniul social.

Exerciții practice

1. Studenții, în grupuri mici, elaborează un *Plan de abordare a barierelor în utilizarea datelor* (în baza diagrama Fishbone completată la orele de seminar). Fiecare grup va aborda una sau două bariere în utilizarea datelor, pentru depășirea cărora vor determina și propune acțiuni specifice, răspunzând la următoarele întrebări: *ce?*; *cine?*; *când?*; *unde?* și *cum?*. Rezultatele activității fiecărui grup vor fi prezentate în plen celorlalți participanți, care vor discuta și vor conveni asupra acțiunilor specifice propuse.

Planul de acțiuni standardizat, după modelul propus de MEASURE Evaluation include următoarele elemente: (i) specificarea tipului barierelor în utilizarea datelor; (ii) activitățile ce se propun a fi realizate pentru depășirea acestor bariere; (iii) părțile interesate responsabile; (iv) termenele de realizare a acțiunilor propuse; (v) nivelul la care se propune a se interveni: local, teritorial și național; și (vi) modul de intervenție și resursele/instrumente ce urmează a fi utilizate pentru implementarea acțiunilor determinate.

2. Studenții în grupuri mici primesc o fișă cu date. Discută și răspund la întrebări:
 - 1) Sunt toate informațiile necesare formulării de recomandări? Dacă nu, ce informații lipsesc?
 - 2) Ce recomandări propuneți în vederea eficientizării situației discutate?

Tema 3. Introducere în monitorizare și evaluare.

Unități de conținut:

1. Introducere în monitorizare și evaluare. Relația dintre monitorizare și evaluare.
2. Monitorizarea.
3. Evaluarea.

Exercițiu practic

Aveți de realizat evaluarea serviciilor sociale destinate copiilor la nivel de raion.

- ✓ Identificați persoanele care vor participa în procesul de monitorizare și evaluare (grupul lărgit de participanți).
- ✓ Efectuați o analiză a părților interesate și afectate de subiectul supus monitorizării și evaluării, care sunt preocupările, interesele și capacitățile lor, care este rolul potențial la diferite etape ale monitorizării și evaluării și ce ar trebui să facem pentru a le implica în proces.
- ✓ Analizați părțile interesate prin utilizarea următoarei matrice:

Partea interesată	Rol	Putere de decizie, de a produce schimbare	Interes pentru M și E	Reflecții: Ce putem face pentru a motiva participarea în MEP?
Președintele raionului	Factor de decizie	Mare	Scăzut	
Șeful STAS	Implementator de politici în domeniul serviciilor sociale	Medie	Mediu	
Grupurile vulnerabile	Beneficiari de servicii	Scăzută	Scăzut	
Organizații Societate Civilă	Experți în domeniul serviciilor sociale	Medie	Mare	
Managerii de servicii	Prestatori de servicii	Scăzută	Mediu	

Tema 4. Colectarea datelor pentru monitorizare și evaluare.

Unități de conținut:

1. Definiția procesului de colectare a datelor.
2. Metode de colectare a datelor.
3. Instrumente de colectare a datelor.

Exerciții practice:

1. Desfășurați un interviu cu un coleg.

Elaborați Ghidul de interviu.

Exemple de întrebări:

Folosiți în primul rând întrebările deschise (de exemplu: „Povestește-mi despre colaborarea grupului de educatori de la egal la egal cu administrația școlii”).

Adresați apoi întrebări provocatoare (de exemplu: „De ce zici că a fost o colaborare eficientă?”)

Evitați întrebările închise – acestea limitează discuția (de exemplu: „Grupul vostru de educatori de la egal la egal desfășoară activități în școală?”);

Întrebările multiple sunt confuze (de exemplu, „Cum colaborează grupul vostru cu școala, cu Primăria și cu alți actori comunitari?”);

Evitați întrebările care sugerează răspunsul (de exemplu, „Educatorii de la egal la egal colaborează eficient cu administrația școlii?”).

Sugestii pentru transcrierea interviului și a discuției focus-group:

Transcrieți întrebările și răspunsurile așa cum apar în cadrul discuției, nu neapărat în ordinea sau forma în care se conțin în ghid.

Delimitați clar expunerile diferitor persoane din grup, ale intervievatorului și intervievatului, ale moderatorului și respondenților.

Fiți atenți la aspectele comportamentale ale participanților care pot fi utile la analiză. Redați între paranteze așa manifestări din timpul discuției, cum ar fi: râsul, vorbirea foarte tare, țipătul, întreruperile reciproce ale vorbitorilor etc.

Transcrieți comentariile cuvânt cu cuvânt. Nu este vorba despre notarea momentelor principale ale unei întâlniri, ci despre o transcriere fidelă. Nu schimbați cuvintele și nu corectați greșelile. Dacă nu înțelegeți anumite cuvinte, lăsați puncte de suspensie (...), pentru a indica faptul că există cuvinte lipsă în transcriere.

Nu trebuie să vă preocupe punctuația. Atunci când vorbesc, oamenii nu folosesc propoziții complete. Folosiți punctuația doar acolo unde are sens.

Puneți punct acolo unde pare să fi e sfârșitul unei propoziții.

Rezervați suficient timp transcrierii. Aceasta durează mai mult decât discuția în sine sau audierea înregistrării. Acest timp poate varia în funcție de viteza dactilografului, de calitatea înregistrării, durata discuției, complexitatea subiectului.

2. Organizați și conduceți o discuție de focus - grup.

Studentii se impart în grupuri a câte 6 persoane. Unul dintre ei va fi moderatorul focus – grupului.

Sugestii pentru moderator:

Exemple de întrebări:

„Ce credeți despre ...?”

„Ce v-a plăcut cel mai mult la ...?”

„Cum v-a ajutat...?”

„Cum credeți, care este impactul ...?”

„Cum ați caracteriza ...?”

Tehnici pentru stimularea discuției:

Repetarea întrebărilor;

Repetarea ultimei replici exprimate;

Sugerarea ideii că moderatorul nu cunoaște multe despre subiect și adresarea unor întrebări specifice pentru a afla detalii;

Pauza în așteptarea răspunsului – o poziție meditativă a capului sau o privire ce denotă așteptare;

Repetarea răspunsului;

Cât mai multe întrebări de tipul „Când?”, „Ce?”, „Unde?”, „Care?” și „Cum?”

Comentarii neutre, de exemplu, „Altceva?”, „Încă?” sau „De ce vă simțiți așa?”

Analizați datele, identificați ideile și conceptele de bază pentru a le organiza într-un tabel. Elaborați raportul narativ, pe care puteți să îl completați cu citate.

Folosiți sugestiile pentru transcrierea discuției focus-group, prezentate în cadrul metodei interviului.

Tema 5. Calitatea datelor

Unități de curs

1. Importanța calității datelor
2. Dimensiunile calității datelor
3. Strategii de asigurare a calității datelor

Exercițiul practic:

Studentii se împart în grupe.

În grup discută și elaborează recomandări pentru profesioniștii implicați în procesele de monitorizare și evaluare cu referire la asigurarea calității datelor.

Grupul 1 – recomandări privind Sursele de date.

Grupul 2 – recomandări privind procesul de colectare.

Grupul 3 - recomandări privind procesul de colaționare.

Grupul 4 - recomandări privind procesul de analiză a datelor.

Grupul 5 - recomandări privind procesul de prezentare și interpretare a datelor.

Tema 6. Indicatori utilizați în monitorizare și evaluare

Unități de conținut

1. Noțiuni de indicator.
2. Tipologia indicatorilor.
3. Structura unui indicator.
4. Greșeli de formulare a indicatorilor.

Exerciții practice:

1. Este dată o listă de indicatori. Determinați tipul acestora (indicator de impact, rezultat, produs, proces sau resurse?)

- % tinerilor certificați în dezvoltare de aplicații web
- curriculum de instruire
- rata sărăciei tinerilor din grupul de vârstă X ani
- nr. tinerilor care au urmat un curs de calificare în JavaScript
- nr. tinerilor care au găsit un loc de muncă în comerțul online
- MDL/cursant

2. Activitate în grup

- 1) Analizați în grup adecvarea indicatorilor la rezultatele respective din tabelul de mai jos.
- 2) Explicați de ce indicatorii sunt adecvați sau neadecvați. Notați răspunsul grupului în coloana nr. 3.
- 3) Reformulați sau identificați indicatori mai „buni” conform criteriilor învățate. Notați noii indicatori în coloana nr. 4.

Rezultat/Produs	Indicator	Adecvare (Da/Nu/De ce)	Indicator reformulat/nou
1	2	3	4
Acces la îngrijire de tip familial pentru copiii rămași fără ocrotire părintească	Ponderea copiilor în instituții rezidențiale din totalul copiilor		
Psihologii cunosc modul de realizare a unei evaluări psihologice a copilului victimă a violenței	Număr de psihologi instruiți suficient pentru acoperirea necesităților		
Transparență crescută a utilizării resurselor financiare din sectorul public pentru înființarea de servicii de prevenire a separării copilului de familie	Număr redus de cazuri de corupție		

Acces la îngrijire specializată de tip familial pentru copiii nou-născuți și copiii cu dizabilități	Număr de asistenți parentali profesioniști care prestează servicii de plasament specializat pentru grupurile de beneficiari vizate corespunzător necesităților identificate		
---	---	--	--

3. Activitate în grup de lucru

Se dau următoarele (impact, rezultate, produse):

- Direcția are abilități consolidate de monitorizare, evaluare, raportare și utilizare a datelor
- Legislație națională aliniată cu Liniile Directoare ONU pentru îngrijirea alternativă a copilului
- APL știi cum să planifice resursele pentru servicii sociale destinate copiilor aflați în situație de risc
- Raioanele dispun de servicii de asistență psihopedagogică pentru copii cu nevoi educaționale speciale
- Acces îmbunătățit la prestații sociale a familiilor cu mulți copii
- Instituționalizarea copiilor cu vârsta de până la trei ani redusă până în anul 2023

Sarcini:

- 1) Formulați indicatori „buni” aferenți formulărilor (impact, rezultat, produs) de mai sus (cel puțin 1 indicator pentru fiecare caz).

Tema 7. Analiza datelor

Unități de conținut:

1. Tipuri de date
2. Noțiunea de analiză a datelor
3. Tipuri de analiză a datelor
4. Analiza exploratorie a datelor
5. Analiza descriptivă a datelor
6. Analiza inferențială a datelor
7. Selectarea tipului de analiză a datelor

Exerciții practice:

1. Într-un raion activează 38 asistenți parentali profesioniști (APP). În afara copiilor în plasament, în familia lor pot trăi sau nu copii biologici, astfel:

0, 4, 5, 1, 3, 3, 2, 0, 0, 3, 2, 4, 3, 2, 1, 1, 2, 1, 0, 0, 3, 2, 3, 2, 4, 1, 1, 3, 3, 5, 3, 2, 4, 1, 0, 0, 4, 2

Direcția raională de asistență socială ar dori să știe care este cel mai frecvent număr de copii biologici care trăiesc în familiile APP.

2. Numărul de ore de monitorizare a copiilor reintegrați de către 10 asistenți sociali este următorul: 11, 5, 8, 13, 14, 20, 3, 2, 20, 15

Utilizând formulele din Excel, care este media, mediana și modul?

3. Să luăm setul de valori pe care le-am folosit anterior, reprezentând orele de monitorizare a copiilor reintegrați pe o perioadă de șase luni

(11, 5, 8, 13, 14, 20, 3, 2, 20, 15)

Utilizând formula Excel calculați abaterea standard.

4. Date privind copiii plasați în servicii de plasament de tip familial în 2018 în Republica Moldova pe raioane.

MMPS ține evidența copiilor plasați anual în servicii de plasament de tip familial în toate raioanele. Datele pentru 2018 sunt prezentate în tabelul de mai jos

Raionul/ Municipiu	aneni-noi	balti	basarabeasca	calarasi	cantemir	causeni	ceadir-lunga	chisinau	cimisia	comrat	criuleni	donduseni	drochia	dubasari	edinet	falesti
Nr. copiilor plasați în servicii de plasament de tip familial	328	402	32	105	132	136	51	503	88	66	183	69	126	27	65	126

Calculați:

- Media
- Mediana
- Modul
- Abaterea standard
- Amplitudinea

Tema 8: Vizualizarea datelor pentru sprijinul decizional

Unități de conținut:

1. Noțiune de vizualizare a datelor.
2. Modalități de vizualizare a datelor
3. Greșeli frecvente de prezentare a datelor
4. Tipuri de diagrame
5. Realizarea unei diagrame
6. Raportarea.

Exerciții practice.

1. Exercițiu în grupuri de lucru.

Se dă următorul extras din Raportul social 2018 al MMPS:

Conform datelor prezentate de către structurile teritoriale de asistență socială și protecție a familiei, în anul 2018 s-a atestat o mică creștere a fenomenului mortalității infantile și a copiilor cu vârsta de până la 5 ani la domiciliu, comparativ cu anul 2017.

Astfel, în anul 2018 au decedat la domiciliu 59 copii cu vârsta de până la 5 ani, inclusiv 44 de copii cu vârsta de până la 1 an. Dintre ei, 27 de copii cu vârsta de până la 5 ani din familiile în situație de risc, inclusiv 23 de copii cu vârsta de până la 1 an.

Totodată, pentru anul 2018, se atestă o mică descreștere a numărului copiilor cu vârsta de până la 5 ani decedați la domiciliu care s-au aflat în evidență ca copii din familii în situație de risc, structurile teritoriale de asistență socială și protecție a familiei raportând un număr de 17 copii, inclusiv 12 copii cu vârsta de până la 1 an, în comparație cu anul 2017 când aceste cifre constituiau 20 și respectiv 16.

Pentru anul 2018, în Republica Moldova, în evidența autorităților tutelare s-au aflat 4101 cu copii cu vârsta de până la 5 ani în situație de risc, cu 685 familii mai puțin decât în anul 2017. În aceste familii cresc și se educă 5050 copii cu vârsta de până la 5 ani și 1387 copii cu vârsta 0-12 luni. Pe parcursul anului 2018 au fost luate în evidență 2011 familii (în care cresc 2391 copii de 0-5 ani, dintre care 809 până la un an) și scoase din evidență 691 familii (în care cresc 801 copii de 0-5 ani, dintre care 206 până la un an). Dintre familiile scoase din evidența autorităților 351 familii (cu 443 copii) au fost scoase din cauza depășirii vârstei de 5 ani a copilului, 157 familii (cu 200 copii) - din cauza schimbării domiciliului, și 183 familii (cu 242 copii) din cauza depășirii situației de risc.

Din familiile vizate 232 copii, dintre care 44 cu vârsta de până la un an, au fost separați de părinți. Totodată 72 copii (dintre care 6 cu vârsta de până la un an) au fost plasați în familia extinsă, 15 copii (2 cu vârsta până la un an) au fost plasați în serviciul de tutelă la persoane terțe, 50 copii (8 până la un an) au fost plasați în Serviciul de asistență parentală profesionistă, 5 copii, toți cu vârsta mai mare de un an au fost plasați în Serviciul Casă de copii de tip familial și 90 copii (28 dintre care cu vârsta de 0-12 luni) au fost plasați în instituții rezidențiale. În același timp 26 de copii dintre care 25 cu vârsta de 0-12 luni au fost reintegrați în familia biologică.

Sarcini:

- 1) Discutați în grup ce mesaj a încercat să transmită autorul.
- 2) Utilizând HO, precum și cele învățate la curs, alegeți o modalitate de vizualizare a datelor astfel încât acestea să fie mai facil de înțeles, iar mesajul mai clar.

2. Exercițiu . Analiza și vizualizarea

În Rapoartele sociale ale MSMPS sunt prezentate deciziile comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate.

Deciziile Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate, 2016-2018

Decizie	2016	2017	2018
Menținerea copiilor în familia biologică	918	1300	2061
Separarea copiilor de părinți și eliberarea avizului pentru plasamentul planificat	1043	1297	921
Total	1961	2597	2982

Sursa: MSMPS, Raportul Social 2016, 2017 și 2018

Sarcini:

- 1) Dacă 2061 copii au fost menținuți în familia biologică și 921 copii au fost separați în 2018, care este proporția copiilor a căror separare a fost prevenită prin decizia comisiei?
- 2) Vizualizați printr-o diagramă deciziile luate de comisie în perioada 2016-2018.

3. Exercițiu în grup de lucru Vizualizarea datelor

Se dă următorul tabel din Raportul de evaluare a eficienței și eficacității Direcției Municipale pentru Protecția Drepturilor Copilului (DMPDC) Chișinău (2019):

Tabel. Numărul de unități de personal și rata ocupării în DMPDC Chișinău, 2015-2018

Unități	2015			2016			2017			2018		
	normat	ocupat	%	normat	ocupat	%	normat	ocupat	%	normat	ocupat	%
Sediu central	56,50	50,00	88	56,50	49,25	87	56,50	50,25	89	58,50	49,75	85
Conducere	8,00	7,00	88	8,00	7,00	88	8,00	7,00	88	8,00	6,00	75
Personal specialitate	24,00	22,50	94	24,00	22,25	93	24,00	22,50	94	26,00	23,50	90
Auxiliar-deservire	24,50	20,50	84	24,50	20,00	82	24,50	20,75	85	24,50	20,25	83
DPDC sectoare	178,25	155,15	87	178,25	154,15	86	178,25	151,63	0,85	207,25	156,33	75
Conducere	5,00	5,00	100	5,00	5,00	100	5,00	5,00	100	5,00	5,00	100
Personal specialitate	148,75	131,75	89	148,75	130,25	88	148,75	131,50	88	177,75	136,00	77
Auxiliar-deservire	24,50	18,40	75	24,50	18,90	77	24,50	15,13	62	24,50	15,33	63
Servicii beneficiari	445,25	400,05	90	458,75	413,65	90	472,75	420,50	89	605,00	458,10	76
Conducere	22,50	20,50	91	23,50	20,50	87	24,50	19,75	81	39,50	21,25	54
Personal specialitate, din care:	392,25	350,3	89	403,25	361,65	90	409,25	364,25	89	525	402,35	77
-fără APP și AP	71,25	64,50	91	82,25	62,25	76	88,25	61,25	69	114,00	63,00	55
-APP	50,00	36,00	72	50,00	34,00	68	50,00	33,00	66	50,00	31,00	62
-AP	271,00	249,8	92	271,00	265,40	98	271,00	270,00	100	361,00	308,35	85
Auxiliar-deservire	30,50	29,25	96	32,00	31,50	98	39,00	36,50	94	40,50	35,00	86
TOTAL	680	605,2	89	693,5	617,05	89	707,5	622,38	88	870,75	664,18	76

Sursa: calculat pe baza datelor primite de la Serviciul resurse umane al DMPDC

Sarcini:

- 1) Analizați cu atenție tabelul
- 2) Selectați minim 2 informații - cheie cuprinse în acest tabel și reprezentați-le grafic (pe calculator), utilizând cele predate la acest curs

V. SUBIECTE PENTRU EVALUAREA FINALĂ

1. Rolurile și responsabilitățile de monitorizare și evaluare ale Agenției Naționale de Asistență Socială.
2. Rolurile și responsabilitățile de monitorizare și evaluare ale Structurilor teritoriale de asistență socială.
3. Arii de colaborare între Ministerul muncii și protecției sociale, ANAS, Structurile teritoriale de asistență socială, Asistentul social comunitar pe aspecte ce țin de monitorizare și evaluare.
4. Ciclul luării deciziilor bazate pe evidențe.
5. Bariere în utilizarea datelor (tehnice, organizaționale, comportamentale, mediu extern).
6. Intervenții pentru facilitarea utilizării datelor.
7. Abordarea în șapte pași (MEASURE Evaluation) a utilizării datelor în procesul decizional din domeniul social.
8. Introducere în monitorizare și evaluare. Relația dintre monitorizare și evaluare.
9. Monitorizarea.
10. Evaluarea.
11. Definiția procesului de colectare a datelor.
12. Metode de colectare a datelor.
13. Instrumente de colectare a datelor.
14. Importanța calității datelor
15. Dimensiunile calității datelor
16. Strategii de asigurare a calității datelor
17. Noțiuni de indicator.
18. Tipologia indicatorilor.
19. Structura unui indicator.
20. Greșeli de formulare a indicatorilor.
21. Tipuri de date
22. Noțiunea de analiză a datelor
23. Tipuri de analiză a datelor

24. Analiza exploratorie a datelor
25. Analiza descriptivă a datelor
26. Analiza inferențială a datelor
27. Selectarea tipului de analiză a datelor
28. Noțiuni de vizualizare a datelor.
29. Modalități de vizualizare a datelor
30. Greșeli frecvente de prezentare a datelor
31. Tipuri de diagrame
32. Realizarea unei diagrame
33. Raportarea.

VI. TEMATICA ORIENTATIVĂ A TEZELOR DE LICENȚĂ

1. Intervenții asistențiale în cazul femeilor victime ale violenței domestice
2. Asistența socială a persoanelor cu probleme de sănătate mintală
3. Strategii asistențiale în lucrul cu copiii din familii divorțate
4. Protecția socială a mamelor solitare cu copii sub risc de abandon
5. Asistența socială și socializarea copiilor grupului de risc
6. Serviciul de îngrijire socială la domiciliu a persoanelor în etate
7. Integrarea psihosocială a tinerilor din familii social vulnerabile
8. Impactul familiei monoparentale asupra dezvoltării copilului
9. Calitatea vieții persoanelor de vârstă a treia
10. Serviciilor sociale destinate persoanelor fără domiciliu stabil
11. Atribuțiile asistentului social în combaterea cauzelor abuzului copilului în familie
12. Servicii asistențiale oferite mamelor cu risc de abandon a copilului